За першую палову 2019 года насельніцтва Беларусі зменшылася на 19 тысяч чалавек.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 59 (4414)

30 ліпеня 2019 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Дзякуй за тое, што Вы прачыталі гэты нумар. Адгукніцеся, калі ў Вас ёсць заўвагі, меркаванні, прапановы, тэмы.
Тэл. (8 017) 328 68 71

З прызначэннем!

Учора Аляксандр Лукашэнка разгледзеў кадравыя пытанні і назначыў:

Салаўя Генадзя Міхайлавіча – старшынёй Гомельскага аблвыканкама;

Ліневіча Анатоля Канстанцінавіча – памочнікам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь – інспектарам па Віцебскай вобласці;

Гур'янава Аляксандра Яўгенавіча – Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Сан-Марына па сумяшчальніцтве.

Прэзідэнт таксама даў згоду на назначэнне:

Шубскага Аляксандра Мікалаевіча – старшынёй Глыбоцкага райвыканкама;

Гутарава Віктара Сяргеевіча – старшынёй Шумілінскага райвыканкама;

Сідарэнкі Аляксандра Мікалаевіча – старшынёй Жыткавіцкага райвыканкама;

Турука Андрэя Васільевіча – старшынёй Кармянскага райвыканкама;

Круковіча Яўгена Міхайлавіча – старшынёй Валожынскага райвыканкама;

Мельніка Валерыя Віктаравіча – старшынёй Любанскага райвыканкама;

Пілішчыка Сяргея Міхайлавіча – старшынёй Капыльскага райвыканкама;

Бутарава Аляксандра Міхайлавіча – старшынёй Горацкага райвыканкама;

Гулага Міхаіла Уладзіміравіча – старшынёй Кіраўскага райвыканкама;

Палоннікава Сцяпана Іванавіча – старшынёй Круглянскага райвыканкама;

Жыгуцкага Канстанціна Аляксандравіча – старшынёй Асіповіцкага райвыканкама;

Міхалюты Сяргея Валер'евіча – старшынёй Слаўгарадскага райвыканкама;

Уласевіча Віталя Эдуардавіча – кіраўніком адміністрацыі Першамайскага раёна Бабруйска;

Корчыка Дзмітрыя Аляксандравіча – генеральным дырэктарам ААТ "Беларускі металургічны завод – кіруючая кампанія холдынга "Беларуская металургічная кампанія";

Асмалоўскага Аляксандра Рыгоравіча – старшынёй праўлення ААТ "Беларуская ўніверсальная таварная біржа";

Кадлубая Аляксандра Уладзіміравіча – намеснікам міністра адукацыі;

Несцяровіча Сяргея Анатольевіча – першым намеснікам міністра сувязі і інфарматызацыі;

Якабсона Андрэя Львовіча – намеснікам начальніка Беларускай чыгункі.

ПАРТНЁРСТВА

Беларусь настроена на сумесную работу з Еўрапейскім Саюзам па пашырэнні дыялогу

Беларусь настроена на сумесную далейшую работу з Еўрапейскім Саюзам па пашырэнні палітычнага дыялогу і ўзаемавыгаднага гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва. Аб гэтым заявіў міністр замежных спраў **Уладзімір Макей** на сустрэчы з кіраўніком прадстаўніцтва ЕС у Беларусі **Андрэа Віктарын** у сувязі з завяршэннем яе дыпламатычнай місіі, паведамілі БЕЛТА ў прэс-службе МЗС.

Кіраўнік знешнепалітычнага ведамства падкрэсліў важкі асабісты ўклад Андрэа Віктарын у працэс паступальнай нармалізацыі беларуска-еўрапейскіх адносін. За перыяд яе знаходжання на пасадзе пасла ЕС у Беларусі істотна актывізаваўся палітычны дыялог з выканаўчымі структурамі Еўрапейскага Саюза, набылі рэгулярны характар пасяджэнні каардынацыйнай групы Беларусь–ЕС і галіновых дыялогаў, пашырылася інвестыцыйнае ўзаемадзеянне, павялічыліся аб'ёмы тэхнічнай дапамогі Еўрасаюза для Беларусі. Бакі наблізіліся да падпісання пагадненняў аб спрашчэнні візавых працэдур і рэадмісіі.

Тавараабарот паміж Беларуссю і Еўрапейскім Саюзам у 2015–2018 гадах павялічыўся з 14,4 млрд долараў да 17,3 млрд долараў, у тым ліку экспарт Беларусі – з 8,6 млрд долараў да 10,2 млрд долараў.

У час сустрэчы размова ішла таксама аб перспектыўных задачах, якія стаяць у парадку дня Беларусь – ЕС. У прыватнасці, Уладзімір Макей падкрэсліў важнасць поўнай адмены Еўрасаюзам санкцый у адносінах да нашай краіны, хутчэйшага завяршэння працэсу ўзгаднення «Прыярытэтаў партнёрства» і запуску перагавораў па новым базавым пагадненні паміж Беларуссю і Еўрасаюзам.

«Са свайго боку Беларусь настроена на сумесную далейшую работу з ЕС па пашырэнні палітычнага дыялогу і ўзаемавыгаднага гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва, фарміраванні паўнацэннай двухбаковай дагаворна-прававой базы, напаўненні парадку дня ініцыятывы «Усходняе партнёрства» канкрэтным і карысным для грамадзян па абодва бакі граніцы зместам», – падкрэслілі ў МЗС. На заканчэнне Уладзімір Макей пажадаў Андрэа Віктарын далейшых поспехаў у яе дыпламатычнай кар'еры і выказаў надзею, што яе пераемнік на пасадзе кіраўніка прадстаўніцтва ЕС у Беларусі будзе вызначацца такой жа актыўнасцю і нацэленасцю на вынік у развіцці беларуска-еўрапейскага супрацоўніцтва.

СКАНДАЛ

Кузнецов против Муковозчика

Известный историк, исследователь сталинских репрессий Игорь Кузнецов пытается привлечь к уголовной ответственности автора газеты «СБ. Беларусь сегодня» Андрея Муковозчика.

Пока на все его обращения в прокуратуру приходят отказы. Не находит наша милиция (заявление Кузнецова прокуратура переадресовала в РУВД) в опусе автора государственного издания нарушений ни Административного, ни Уголовного кодекса.

Ситуация не нова для Беларуси. Но этот случай весьма любопытен и порождает много вопросов. В своих ответах милиционеры анализируют, что такое честь, достоинство, клевета в публичном выступлении, и делают заключение, что Муковозчик всего лишь высказал свое мнение, а значит, закон не нарушил. У нас же в стране свобода слова! Но не создан ли прецедент? Не дан ли карт-бланш любителям сводить личные счеты, и теперь любой человек может публиковать в СМИ подобные выражения и не нести никакой юридической ответственности?

Но обо всем по порядку.

17 апреля на сайте «sb.by – Беларусь сегодня» появилась публикация Андрея Муковозчика «Лжеисторики. Есть такие «историки», которые поневоле заставляют сомневаться, наука ли она – их история». Лжеисториком автор назвал кандидата исторических наук Игоря Кузнецова. Ученого, безусловно, этот факт возмутил, и он обратился к главному редактору издания Д.Жуку с просьбой опровергнуть распространенные о нем «клеветнические измышления». В этой просьбе ему было отказано. Редакция ссылалась на то, что ни в коей мере не ставила под сомнения деловую репутацию Кузнецова, данная публикация – это мнение автора, а, согласно Закону о СМИ, в Беларуси каждому гарантируется свобода мнений, убеждений и их свободное выражение. В то же время в письме сообщалось, что данная статья будет удалена с сетевого издания sb.by. И она действительно была убрана из интернета.

Естественно, публикацию успели прочитать многие, в том числе коллеги, знакомые, родственники и идеологические противники Игоря Кузнецова. Историка такой ответ редакции на его претензию не удовлетворил, и он обратился в прокуратуру Советского района Минска с просьбой привлечь А.Муковозчика к ответственности. «*В публикации распространены заведомо неправдивые сведения о том, что кандидат наук Игорь Кузнецов является «лжеисториком»*, – отметил заявитель. – *Эти сведения не соответствуют действительности, унижают мои честь, достоинство и деловую репутацию как кандидата исторических наук, дипломированного специалиста в истории советских репрессий, доцента кафедры дипломатической и консульской службы факультета международных отношений БГУ*».

Как отмечалось выше, прокуратура перенаправила заявление Кузнецова в РУВД Советского района Минска, сказав, что это компетенция милиции. Оттуда историк получил ответ, что в результате проверки установлено: оснований для административного процесса по ст.9.2 КоАП Республики Беларусь (клевета) в отношении автора статьи «Лжеисторики» Муковозчика нет. Никаких подробностей о том, как проводилась проверка, Кузнецову не сообщили.

Такой ответ ученого, конечно же, не удовлетворил. И он снова написал заявление в прокуратуру, которое теперь уже было перенаправлено в ГУВД Мингорисполкома, а затем спущено вниз – провести повторную проверку вновь было поручено сотрудникам Советского РУВД.

23 июля Игорь Кузнецов получил очередной ответ из милиции. Правда, стоит отметить, что несколько раньше, 16 июля, в газете «СБ. Беларусь сегодня» появилась статья «Препарация одной диссертации о репрессиях». Ее автор некто Юрий Терех. Герой публикации – несложно догадаться – Игорь Кузнецов. Теперь уже печатное государственное издание задается вопросом, какое отношение к сталинским репрессиям на территории Беларуси имеет ученый, тема кандидатской диссертации которого – массовые репрессии в Западной Сибири в 1930-е годы и защищал ее Кузнецов в Томске в 1992 году. Естественно, за скобками остался тот факт, что на территории Западной Сибири находились на спецпоселении и в лагерях ГУЛАГа более 50 тысяч уроженцев Беларуси, из них более трех тысяч были расстреляны. После успешной защиты кандидатской Кузнецов в 1993 году вернулся в Беларусь и за это время по теме сталинских репрессий в СССР и Беларуси опубликовал в государственных и негосударственных СМИ нашей страны 396 статей, написал 6 книг – «Индекс уроженцев Беларуси, репрессированных в Западной Сибири в 1920–1940 гг.», «Конвейер смерти», «Возвращение памяти» и другие.

Досталось в той газетной статье Кузнецову и за его желание привлечь к ответственности тех, кто публично в СМИ называет его лжеисториком. «*И чему такой преподаватель сможет научить студентов? Писать на оппонентов кляузы в прокуратуру и ябедничать в «независимые» СМИ вместо отстаивания своей позиции в дискуссии?*» – задается вопросом так называемой Юрий Терех. В такой тональности выдержано все его «сочинение» на тему «Кто такой историк Игорь Кузнецов».

Но вернемся к ответу из Советского РУВД от 21 июля.

На этот раз вместе с постановлением об отказе в возбуждении уголовного дела Игорю Кузнецову пояснили, почему принято такое решение. Сообщалось, что был опрошен А.Муковозчик, который пояснил, что «*в опубликованной статье он не распространил ложные, позорящие другое лицо измышления. Так как высказал свое несогласие с приведенными данными Кузнецова И.Н.*». Далее милиционеры разъяснили ученому, что такое честь, достоинство и клевета в публичном выступлении, и по сути признали, что в публикации содержатся клеветнические измышления. Однако возбуждать дело в отношении Муковозчика не стали: «*В ходе проверки не получено достаточно данных, указывающих на то, что в действиях Муковозчика А.Н. усматривается состав преступления, предусмотренный ч.2 ст.188 УК Республики Беларусь, поскольку последний высказал свое личное мнение по материалам, предназначенным для распространения, за своей подписью*» – резюмировали милиционеры (сохранен стиль оригинала. – **Ред.**)

…24 июля Игорь Кузнецов снова обратился в прокуратуру Советского района. Он опять просит отменить предыдущее постановление Советского РУВД и направить материалы на дополнительную проверку с целью возбуждения уголовного дела.

Интересно, каким будет ответ на этот раз?

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

ДАРЭЧЫ

Жонка за мужам раней не паехала. А зараз?

Некалькі фактаў пра новага памочніка прэзідэнта – інспектара па Віцебскай вобласці Анатоля Ліневіча.

Першае, на што звяртаеш увагу, з Віцебшчынай у Ліневіча нічога не звязана. Нарадзіўся ён у 1968 годзе ў вёсцы Сухопаль Пружанскага раёна Брэсцкай вобласці. Пасля заканчэння Беларускага інстытута механізацыі сельскай гаспадаркі ў 1992 годзе вярнуўся ў родны раён. Пачынаў з начальніка мехатрада саўгаса «Ружанскі» Пружанскага раёна, потым стаў старшынёй калгаса імя Ленінскага камсамола, у 2002-м – дырэктарам ААТ "Жураўлінае" ў тым жа раёне.

У 2007 годзе Ліневіч пераязжае пад Мінск, у Мачулішчы. Тут ён узначальвае ААТ "Агракамбінат "Мачулішчы". А у 2011-м атрымлівае пасаду першага намесніка генеральнага дырэктара ААТ "Кіруючая кампанія холдынга "Агракамбінат "Мачулішчы", у склад якога ўваходзіць 23 прадпрыемствы. У Мачулішчы пераязджае і сям'я Ліневіча.

У 2012 годзе Анатоль Ліневіч атрымлівае новае прызначэнне – першага намесніка старшыні Дзяржынскага райвыканкама. Праз чатыры гады, з сакавіка 2016-га – ён ужо старшыня Капыльскага райвыканкама Мінскай вобласці.

Адметна, што на Капыльшчыну Ліневіч прыязджае адзін. Ягоная жонка засталася ў Дзяржынску, яна выкладчыца рускай мовы і літаратуры. У Мачулішчах жыве дарослы сын чыноўніка.

Два гады таму Анатоль Ліневіч трапіў у невялікі скандал. На канале АНТ выйшаў сюжэт пра Капыльскі раён, адзін з эпізодаў быў зняты ў аўтамабілі: старшыня раёна расказваў журналістцы пра рабочыя моманты. Абодва не былі прышчэплены рамнямі бяспекі. Хтосьці напісаў заяву ў ДАІ. Ліневіча і журналістку аштрафавалі.

Увогуле, Ліневіч рэдкі госць на старонках СМІ. Ён не даваў інтэрв'ю нават раённай прэсе. Толькі летам 2016 года, праз 5 месяцаў пасля прызначэння на пасаду старшыні Капыльскага райвыканкама, у адным рэспубліканскім выданні з'явілася гутарка з Ліневічам, дзе ён досыць казённа разважаў, як арганізаваць працу на Капыльшчыне, каб палепшыць эканамічныя паказчыкі. Аднак наўрад ці сёння Капыльшчына можа пахваліцца высокімі дасягненнямі. У рэгіёне невысокі сярэдні заробак – 750 рублёў за май. За апошні час тут не з'явілася ніводнага новага прадпрыемства. Адзінае, што адзначаюць капыляне, – горад пры Ліневічы быў добраўпарадкаваны.

Дарэчы, папярэдні памочнік прэзідэнта – інспектар па Віцебскай вобласці Віталій Воўк, які знаходзіўся на гэтай пасадзе менш, чым год, у чэрвені быў прызначаны гендырэктарм МТЗ.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

ПРЯМАЯ ЛИНИЯ

Забудьте о циститe навсегда!

- *Как понять, что у вас цистит?*
- *Можно ли вылечить хронический цистит?*
- *Кто чаще подвержен заболеванию: мужчины или женщины?*
- *Кто в зоне риска?*
- *Можно ли избавиться от цистита хирургическим путем?*
- *Поможет ли лазер в лечении цистита?*

На эти и многие другие вопросы читателей «Народной Воли» сегодня ответит уролог высшей категории, заведующая урологическим отделением медицинского центра «ЛОДЭ» **Ольга Викторовна АНТОНОВА**.

Звоните **с 15.30 до 17.00 по телефону 328-68-41.**

Есть еще возможность прислать свои вопросы в первой половине дня на электронный адрес редакции: **nvonlineinfo@gmail.com** с пометкой «Прямая линия».

Народная Воля http://www.nv-online.info
30 ЛІПЕНЯ 2019 г.

АДРАДЖЭННЕ

Валянцін ГОЛУБЕЎ:
27 ліпеня мы з Пазьняком на плошчы спявалі «Пагоню»

27 ліпеня 1990 года была прынята Дэкларацыя аб дзяржаўным суверэнітэце БССР. Больш як праз год, 25 жніўня 1991 года, яна набыла канстытуцыйную сілу. Гэтыя два гістарычныя дні зрабілі нашу краіну сапраўды незалежнай.

27 ліпеня было абвешчана галоўным дзяржаўным святам – Днём незалежнасці Беларусі. Аднак пасля рэферэндуму 1996 года Дзень незалежнасці афіцыйна быў перанесены на 3 ліпеня.

Прапануем вам з матэрыялаў Свабоды гутарку з дэпутатам Вярхоўнага Савета 12-га склікання, доктарам гістарычных навук Валянцінам ГОЛУБЕВЫМ.

Courtesy Photo

– У якой палітычнай абстаноўцы прымалася Дэкларацыя?

– Я хачу зазначыць, што прыняцце Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце БССР было з'явай невыпадковай. І на гэта ўплывалі розныя прычыны. Па-першае, тое, што ўвесну 1990 года адбыліся выбары ў ВС БССР, у склад якога былі выбраны і дэмакратычна, антыкамуністычна настроеныя людзі.

Гэта ў асноўным прадстаўнікі БНФ, якія стварылі ў ВС фракцыю БНФ у складзе 27 чалавек на чале з Зянонам Пазьняком. А потым і апазіцыю БНФ у складзе 37 чалавек. Гэта было няшмат людзей, калі ўлічыць, што ўвесь ВС складаўся з 360 дэпутатаў. Дэпутаты апазіцыі кантактавалі са сваімі расійскімі, літоўскімі, украінскімі сябрамі. А ў іх працэсы імкнення да незалежнасці ішлі ў той час хутчэй, чым у Беларусі. Напрыклад, 18 мая 1989 года ВС Літвы прыняў ужо Дэкларацыю аб дзяржаўным суверэнітэце. А 10 сакавіка 1990 года ВС Літвы прыняў акт аб аднаўленні незалежнасці Літвы. І ў Маскве, і ў Кіеве адбывалася нешта падобнае. А ў Беларусі пра гэта, на жаль, ні ВС, ні ўрад не думаў. Дзякуй Богу, тады быў моцны БНФ, і мы пра гэта думалі. Адкрыта скажу – вельмі тады баяліся Савецкага Саюза і вельмі баяліся, што калі Расія стане незалежнай, то яна проста будзе цягнуць нас у сваю арбіту. Так і адбылося.

– А якія падзеі папярэднічалі прыняццю Дэкларацыі?

– Апазіцыя БНФ – напачатку нават у кантакце са старшынёй урада Вячаславам Францавічам Кебічам, з яго дазволу – ва ўрадавай рэзідэнцыі 26 красавіка 1990 года правяла канферэнцыю, у якой удзельнічалі дэмакратычныя дэпутаты ад Беларусі, Украіны, Літвы, Латвіі і Эстоніі. Асноўная ідэя канферэнцыі – стварэнне Балтыйска-Чарнаморскай супольнасці. І першы дзень працы гэтай канферэнцыі прайшоў вельмі добра. Прадстаўнікі рэспублік дамовіліся, што яны будуць у справе набыцця незалежнасці кантактаваць. Было разуменне, што ідэя стварэння садружнасці ад Балтыйскага да Чорнага мора дазволіла б умацоўваць незалежнасць гэтых дзяржаў і мець пэўную падстрахоўку ад Расіі. І адразу думалі пра тое, каб пабудаваць Балтыйска-Чарнаморскі нафтавы калектар. Таму што ўсе выдатна разумелі, што асноўная пагроза будзе ісці праз энерганосьбіты.

На жаль, увечары 26 красавіка нам ужо забаранілі працаваць ва ўрадавай рэзідэнцыі. А запрошаных дэпутатаў з іншых рэспублік нават выселілі з нумароў-люксаў, у якіх яны жылі. На наступны дзень толькі БНФ ужо праводзіў гэтую канферэнцыю. І вынік атрымаўся не такі, як хацелася б. Але пытанне пра незалежнасць Беларусі ўжо было пастаўлена.

У маі 1990 года сойм БНФ прыняў заяву пра неабходнасць прыняцця Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце. У ёй гаварылася, што дасягненне дэмакратыі, суверэнітэту рэспублікі і выратавання нашага народа немагчыма ў складзе СССР. Цікава, што пасля таго, як мы распаўсюдзілі нашу заяву ў ВС, літаральна на наступны дзень ці праз пару дзён у Маскву паехаў колішні старшыня ВС БССР Мікалай Іванавіч Дземянцей. І калі ён на наступны дзень прыехаў з Масквы ў Мінск, то распаўсюдзіў дакумент, які называўся «Заяўка ВС БССР аб Дзяржаўным суверэнітэце рэспублікі». Было гэта 13 чэрвеня. У гэтым дакуменце прагучалі некаторыя палажэнні, якія былі ў заяве сейма БНФ. І Дземянцей на сесіі сказаў, што ёсць сілы ў Беларусі, якія выступаюць за прыняцце Дэкларацыі аб суверэнітэце, і што яго за гэта пахвалілі Гарбачоў, і таму ён выступае з такой заявай у ВС.

Што ж адбылося? Справа ў тым, што перад гэтым ужо адбыліся такія падзеі, як прыняцце дэкларацый аб абвяшчэнні незалежнасці Літвы, Латвіі, Эстоніі. А ў Маскве ў гэты час стала відавочнай канфрантацыя паміж урадам Міхаіла Сяргеевіча Гарбачова, які быў абраны ў сакавіку 1990 года прэзідэнтам СССР на з'ездзе народных дэпутатаў СССР, і кіраўніцтва РСФСР на чале з Барысам Мікалаевічам Ельцыным. І вось ВС РФ 12 чэрвеня абвясціў дзяржаўны суверэнітэт. І ў гэты ж дзень у Маскве адбылося пасяджэнне Савета Фэдэрацыі СССР з пытаннем аб нацыянальна-дзяржаўным уладкаванні СССР. Яно праходзіла пад старшынствам Гарбачова. Менавіта ў гэты дзень пачаўся распад Савецкага Саюза. Вярхоўны Савет РСФСР заявіў, што ён выходзіць з СССР, што РСФСР прымае дэкларацыю аб дзяржаўным суверэнітэце. Такім чынам, СССР застаўся без Літвы, Латвіі, Эстоніі, Грузіі і Расіі. Каб неяк выйсці з гэтай сітуацыі, Гарбачоў на гэтым апошнім пасяджэнні Савета Фэдэрацыі СССР даў задачу кіраўнікам парламентаў ВС распрацоўваць свае дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце і пачаць падрыхтоўку новай саюзнай дамовы. Гэта была такая схаваная ідэя – быццам бы абвяшчаецца суверэнітэт, але мэта ягоная – заключэнне новай саюзнай дамовы і захаванне СССР.

Мы гэтага тады яшчэ не ведалі. Запіску гэтую прынялі. А Фронт пачаў рыхтаваць канферэнцыю аб незалежнасці. І яна была праведзена ў Мінску 30 чэрвеня – 1 ліпеня 1990 года. Там у нас упершыню быў распрацаваны першы праект Дэкларацыі аб незалежнасці Беларусі. Гэта быў не той дакумент, які быў пасля прыняты ВС, пасля быў новы варыянт. Але першы праект утрымліваў дзве часткі. Адна частка – гістарычныя палажэнні, у якіх паказвалася, што суверэннасць беларускай дзяржавы мае выток у незалежнасці Полацкага княства і ВКЛ. Мы гаварылі пра вызваленчае паўстанне, мы становіліся на аснове ацэньвалі БНР і БССР. Там сцвярджалася, што падпісанне прадстаўніком БССР саюзнай дамовы 1922 года не мела юрыдычнай сілы, бо гэта рашэнне было прынята пад дыктоўку Масквы ва ўмовах таталітарнага рэжыму і акупацыі, без правядзення рэферэндуму і, самае галоўнае, без ратыфікацыі рэспублікай гэтага акта. Рабілася выснова, што ўсё гэта дае права ВС БССР не заключаць новую саюзную дамову і дэнансаваць дамову 1922 года ў аднабаковым парадку. Другая частка – гэта, можа, трошкі па-іншаму напісаны тэкст цяперашняй Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце. І гэты праект ужо 2 ліпеня 1990 года быў распаўсюджаны ў Вярхоўным Савеце з ініцыятывы дэпутатаў апазіцыі БНФ у колькасці 360 экзэмпляраў і прапанавана да разгляду.

– І як паставіліся дэпутаты да такога дакумента?

– Калі папраўдзе, то ён выклікаў у прадстаўнікоў парламенцкай большасці сапраўдны шок. Тады партыйныя савецкія функцыянеры не маглі нават уявіць: як гэта можна было адважыцца выступіць з прапановай аб выхадзе Беларусі са складу СССР і заявіць пра нейкі там суверэнітэт? Мы заявілі не проста прыняцце Дэкларацыі аб суверэнітэце, бо Дэкларацыя – гэта проста заява. А мы выступілі з прапановай аб выхадзе Беларусі са складу СССР.

А што адбылося далей у ВС? Каб прынізіць значэнне гэтага дакумента, было арганізавана напісанне адмоўнай рэцэнзіі на гэты праект. 10 ліпеня 1990 года як быццам у адказ на запыт ананімных народных дэпутатаў БССР у Вярхоўным Савеце была распаўсюджана даведка пад назвай «Аб праекце Дэкларацыі дзяржаўнай незалежнасці Беларусі, прадстаўленай групай БНФ «Адраджэньне». Падпісана яна была загадчыкам аддзела гісторыі Кастрычніцкай рэвалюцыі, грамадзянскай вайны Інстытута гісторыі АН БССР акадэмікам Ігнаценкам, намеснікам дырэктара Інстытута гісторыі доктарам гістарычных навук Міхаілам Бічом, начальнікам галоўнага архіўнага ўпраўлення пры Савеце Міністраў Міхальчанкам, намеснікам дырэктара Інстытута гісторыі партыі Смірновым і загадчыкам сектара гісторыі партыі Інстытута гісторыі партыі пры ЦК КПБ Сташкевічам. І ўжо ў прэамбуле дакумента, які быў падпісаны ўсімі гэтай пяцёркай, давалася адмоўная ацэнка праекта Дэкларацыі аб дзяржаўнай незалежнасці. І рабілася выснова, што аналіз прапанаванага тэксту пераконвае, што дадзенаму праекту ў сваёй гістарычнай і палітыка-прававой частцы ўласціва аднабаковасць характарыстык і ацэнак і непрадуманасць унесеных прапаноў. І рабілася выснова, што Беларусі незалежнасць не трэба.

Для нас гэта была пэўная нечаканасць. Але тут на дапамогу апазіцыі ў ВС прыйшлі іншыя вучоныя. Справа ў тым, што дэпутаты ВС Алег Трусаў і я папрасілі двух беларускіх вучоных – доктара гістарычных навук прафесара Анатоля Грыцкевіча і кандыдата гістарычных навук Віталя Скалабана – напісаць рэцэнзію на гэтую «даведку пяцёх». Гэта быў сапраўдны мужны крок. Яны абодва маглі не проста страціць працу. Яны ў сваёй рэцэнзіі адкрыта ішлі супраць так званай «партыйнай лініі». Але яны яе напісалі, а мы распаўсюдзілі ў Вярхоўным Савеце.

Дэпутаты вельмі паважалі вучоных. Яны разумелі, што першая даведка прапала палітычная, а другая даведка была напісана вельмі разумна. І яны пачалі ўжо, што называецца, сумнявацца. А тут яшчэ іншыя падзеі – прыняцце Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце ў Расіі, рэферэндум па незалежнасці ва Украіне. І пытанне ўжо стала так: а што, мы горшыя?! Давайце ўжо і мы прымаць такую Дэкларацыю.

– Часта згадваюць, што апазіцыя БНФ не прымала ўдзелу ў галасаванні за Дэкларацыю.

– Справа ў тым, што ішла ўстаноўка з Масквы: дэкларацыя дэкларацыяй, але ў ёй павінны быць словы пра тое, што Беларусь выступае за заключэнне новай саюзнай дамовы. Гэтая дамова фактычна нівелявала б гэтую дэкларацыю, звяла б на нішто. І вось заўжды пытаюцца: чаму апазіцыя не ўдзельнічала ў галасаванні за Дэкларацыю? Мы сапраўды хацелі яшчэ працаваць, не спадзяваліся, што 27 ліпеня 1990 года Дэкларацыя будзе прынята. Мы хацелі зацягнуць яшчэ на некалькі дзён. Пераканаць дэпутатаў у тым, што нельга пісаць у Дэкларацыі незалежнасці заяву аб тым, што неабходна заключыць новую саюзную дамову. Гэтыя словы былі лішнія. Мы баяліся, што гэта сапраўды будзе выкарыстана супраць нас. І каб не путч 1991 года, гэта сапраўды магло б адбыцца.

Таму калі дайшло да галасавання па гэтым пункце, што Беларусь выступае за падпісанне новай саюзнай дамовы, на заклік Зянона Пазьняка дэпутаты апазіцыі выйшлі з залы. І разлік быў у тым, што Дэкларацыя ў гэты дзень не будзе прынята. Але ў піку таму, што мы выйшлі, там і іншыя дэмакратычныя дэпутаты, якія не былі ў апазіцыі, той жа Анатоль Вярцінскі, разумна сыгралі на эмоцыях, сказалі: «Ах, апазіцыя выйшла, давайце без іх прагаласуем». Вось прагаласавалі, і дзякуй богу, што Дэкларацыя была прынята. А потым ужо 25 жніўня 1991 года, калі яна набыла статус канстытуцыйнага закона, то гэты пункт аб заключэнні новай саюзнай дамовы перастаў мець юрыдычнае значэнне. Бо Канстытуцыя была вышэйшая за Дэкларацыю. А ў Канстытуцыі не гаварылася ні пра якую саюзную дамову.

– Як цяпер згадваеце гэтыя дні?

– Мне гэтыя два дні, 27 ліпеня 1990 года і 25 жніўня 1991 года, вельмі запомніліся. Яны звязаны паміж сабой. Праўда, у ліпені 1990 года людзей было трохі менш, чым у жніўні. Але ў 1990 годзе ішла прамая трансляцыя з пасяджэнняў ВС. І калі было зразумела, што Дэкларацыя аб незалежнасці прынята, вечарам на плошчу Леніна прыйшло некалькі дзясяткаў тысяч людзей. Людзі прыйшлі святкаваць, спявалі песні, радаваліся, танцавалі, абдымаліся. Памятаю, што дэпутат Пятро Садоўскі спяваў. Мы стаялі з Пазьняком, спявалі «Пагоню». Упершыню наша краіна сапраўды моцна, крэпка, заканадаўча стала на шлях незалежнасці. Гэта аб'яднанне людзей, яднанне нацыі, жаданне жыць у незалежнай дзяржаве. Каб зараз людзі не баяліся АМАПу, не баяліся пасадак, што яны за незалежнасць, то думаю, што яны прыйшлі б і яшчэ раз зрабілі свята.

АДКРЫТЫМ ТЭКСТАМ

Імітацыя
рэанімацыі дзейнасці палітычных партый

Міністэрства юстыцыі вынесла на разгляд праект новай рэдакцыі закона «Аб палітычных партыях». Скажу адразу: прапанаваныя змены недастатковыя для таго, каб запусціць палітычную сістэму Беларусі і зрабіць палітычныя партыі не намінальнымі, а рэальнымі суб'ектамі палітыкі.

Пытанні, якія трэба вырашаць у першую чаргу

У прадстаўнікоў дэмакратычных партый і арганізацый ёсць тры асноўныя прапановы, якія могуць істотна палепшыць жыццё палітычным партыям. З імі згодныя ўсе 11 палітычных партый, аргкамітэтаў па стварэнні палітычных партый і грамадскіх арганізацый, якія ўдзельнічаюць у праекце беларуска-шведскага супрацоўніцтва «Паглыбленны дыялог».

Першая змена – увядзенне дзяржаўнага фінансавання палітычных партый, чые прадстаўнікі патрапілі ў парламент.

Другая змена – прапісаць дакладны механізм доступу прадстаўнікоў палітычных партый да дзяржаўных сродкаў масавай інфармацыі.

Трэцяя змена – спрасціць працэдуру рэгістрацыі палітычных партый, а таксама гарантаваць ім роўнасць умоў для працы.

Як прапанаваныя змены паўплываюць на працу дэмакратычных арганізацый…

Арт.6 Закона «Аб палітычных партыях» прапануецца ў такім варыянце:

«Дзяржава можа аказваць палітычным партыям, саюзам інфармацыйную, метадычную і іншую падтрымку.

Дзяржаўная падтрымка палітычных партый, саюзаў засноўваецца на прынцыпах законнасці, партнёрства, празрыстасці, раўнапраўя, узгодненасці і адказнасці».

Ускосна словы «*іншую падтрымку*» можна разумець як тое, што пры палітычнай волі можа быць і дзяржаўнае фінансаванне палітычных партый, аднак у такім разе ў арт.24 закона застаюцца нязменнымі фармулёўкі аб тым, што:

«Фінансаванне палітычных партый, саюзаў за кошт сродкаў рэспубліканскага і (альбо) мясцовых бюджэтаў не дапускаецца.

Дзяржаўныя органы і іншыя дзяржаўныя арганізацыі не маюць права фінансаваць палітычныя партыі, саюзы».

Фактычна наяўнасць гэтага артыкула ў прапанавай рэдакцыі закона ставіць крыж на магчымасці фінансаваць палітычныя партыі з бюджэту.

У праекце новай рэдакцыі закона гаворыцца, што дзяржава ***можа*** аказваць палітычным партыям, саюзам інфармацыйную падтрымку.

Аднак гэтая фармулёўка дапускае такі варыянт: можа, калі захоча, а калі не захоча, то аказваць падтрымку дзяржава не абавязана.

Фактычна замацоўваецца прынцып парушэння раўнапраўя датычна да палітычных партый, якія і так падзелены на два лагеры – лаяльныя да дзеючай улады і тыя, што знаходзяцца да яе ў апазіцыі.

Гэтая фармулёўка ўзаконівае гэтую няроўнасць, якая ўжо склалася паміж партыямі і заключаецца ў тым, што ў адпаведнасці з пастановай Савета міністраў Камуністычная партыя Беларусі і Рэспубліканская партыя працы і справядлівасці маюць казфіцыенты 0,1 пры арэндзе офісаў з фонду дзяржаўнай маёмасці. Іншыя палітычныя арганізацыі такой палёгкі не маюць, а тыя партыі, якія звярталіся з просьбай знізіць ім казфіцыенты пры арэндзе памяшканняў з дзяржаўнага фонду маёмасці, атрымалі адмову.

Спрашчэнне працэдуры рэгістрацыі палітычных партый заключаецца ў зніжэнні колькасці заснавальнікаў з 1000 да 800 чалавек, а таксама замены ў звестках «хатняга і рабочага тэлефона» на «кантактны тэлефон». У новай рэдакцыі закона прапануецца дазволіць рэгістрацыю палітычных партый і іх рэгіянальных структур у аднакватэрных, блакіраваных жылых дамах, альбо іх частках. Для гэтага будзе патрэбны дакумент, які пацвярджае ўзгадненне з мясцовым выканаўчым і распарадчым органам выкарыстання памяшкання не па прызначэнні.

Аднак дадаткова пры заснаванні палітычнай партыі ўводзіцца прадастаўленне дакументаў у Мінюст аб абранні дэлегатаў на з'езд партыі.

Тым не менш як рэгістрацыя партыі, так і магчымасць рэгістраваць яе арганізацыйныя структуры ў прыватных дамах залежыць, як бачым, выключна ад палітычнай волі ўлады.

Самым непрыемным момантам для палітычных партый з'яўляецца ўвядзенне для іх дадатковай фінансавай справаздачнасці, якую яны павінны прадастаўляць у свабодным доступе праз свае афіцыйныя сайты, альбо праз іншыя сродкі масавай інфармацыі. Склад гэтых звестак яшчэ мусіць вызначыць Савет міністраў.

Акрамя таго, прапануецца, каб выдаткі палітычнай партыі, саюза на аплату працы іх работнікаў не перавышалі 40 працэнтаў ад сумы ўсіх даходаў палітычнай партыі, саюза за справаздачны перыяд, але не былі меншымі за мінімальны заробак, устаноўлены ў краіне. Фактычна гэта выглядае так – дзяржава грошы на працу партый не дае, аднак хоча не толькі кантраляваць сродкі, за якія жывуць партыі, дык яшчэ і вызначаць, як іх ім траціць.

Усе астатнія змены, якія прапануюцца Мінюстам, носяць выключна касметычны характар.

Не ў аднолькавых умовах

У праекце новай рэдакцыі закона таксама прапануецца варыянт вырашэння пытання з юрыдычнымі офісамі для палітычных партый.

Акрамя таго што партыі могуць мець юрыдычны адрас у прыватным доме, прапануецца прадастаўць ім магчымасць размяшчаць кіруючы орган арганізацыйнай структуры па месцы работы яе кіраўніка, праўда, пры ўмове атрымання пісьмовай згоды юрыдычнай асобы, якая з'яўляецца яго працадаўцам. Фактычна гэтае новаўвядзенне адзяржаўлівае палітычныя партыі, бо кіраўнікі палітычных партый і арганізацый, лаяльных да ўлады, атрымліваюць значныя палёгкі на атрыманне юрыдычнага адраса па месцы сваёй працы. Акрамя таго, яны маюць магчымасць весці палітычную дзейнасць па месцы сваёй асноўнай працы, а таксама магчымасць папаўняць шэрагі палітычнай партыі за кошт работнікаў арганізацыі. Такім чынам для палітычных партый ствараюцца няроўныя ўмовы.

Такая норма вельмі выгадна, напрыклад, для ГА «Белая Русь», якая пры пераходзе з грамадскай арганізацыі ў палітычную партыю не страціць ні адзін юрыдычны адрас.

Каго «за вушы» цягнуць, а каму падножкі ставяць

На сённяшні дзень палітычныя партыі, якія з'яўляюцца апазіцыйнымі ў адносінах да ўлад, абстаўлены «чырвонымі сцяжкамі» ў выглядзе Выбарчага кодэкса, Закона «Аб палітычных партыях» і Закона «Аб масавых мерапрыемствах», якія не дазваляюць ім паўнавартасна ўдзельнічаць у выбарчых, арганізацыйных і мабілізацыйных кампаніях. Відавочна і тое, што ўлады імкнуцца стварыць ілюзію палітычнай барацьбы ў парламенце, робячы стаўку на лаяльныя партыі.

У Палату прадстаўнікоў фактычна «за вушы» прыцягваюцца кандыдаты ад Камуністычнай партыі Беларусі, Рэспубліканскай партыі працы і справядлівасці, Ліберальна-дэмакратычнай партыі Беларусі. Функцыю кансерватыўнай партыі пры такой канфігурацыі мусіць выконваць «Белая Русь».

Ускосна прасочваецца аналогія з Дзярждумай Расійскай Федэрацыі, у якой ёсць «Единая Россия» (аналаг нашай «Белай Русі»), Либерально-демократическая партия России (аналаг ЛДП), Коммунистическая партия России (аналаг КПБ), «Справедливая Россия» (аналаг РППС).

Пры такой канфігурацыі ўжо сёння можна адкрыта гаварыць пра міжпартыйнае супрацоўніцтва паміж блізкімі па ідэалогіі арганізацыямі пры будаўніцтве «саюзнай дзяржавы». Пры гэтым можна забыць пра плюралізм, саперніцтва, выяўленне розных пунктаў гледжання.

Ігар БАРЫСАЎ,
старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада).

ПРИНЦИПИАЛЬНО!

Нельзя позволять нанимателям расправляться с рабочими!

Уважаемая «Народная Воля»!

Зовут меня Александр, фамилия Сахарук. Проживаю в Бресте по улице Рябиновой, дом 18, кв.68.

Пишу вот по какому случаю. 26 июля исполнилось 20 лет со дня подписания Президентом Республики Беларусь Декрета №29. Данный документ, на мой взгляд, сделал рабочих бесправными и посеял страх остаться без куска хлеба.

Я простой рабочий, член независимого профсоюза РЭП с 2011 года. На себе испытал все «прелести» данного Декрета.

Работал в разных строительных компаниях, и если ты поднимаешь производственные проблемы, касающиеся, скажем, охраны труда, техники безопасности, оплаты труда, то жди уведомления о непродлении трудового контракта по п.2. ст.35 Трудового кодекса РБ. Словом, ты невольно становишься жертвой контракта.

Более того, бывают случаи, когда некоторые наниматели прибегают к услугам карательной психиатрии в отношении работника.

В доказательство этих слов я предоставляю редакции копии двух уведомлений о непродлении со мной трудового контракта по п.2. ст.35 ТК РБ и двух извещений из Брестского психоневрологического диспансера. Одновременно прикладываю к письму копию моей характеристики от 28 февраля 2014 года, которая не дает даже малейшего намека на какие-то психические отклонения моего здоровья.

Адкрытае акцыянернае таварыства «БУДАЎНІЧЫ ТРЭСТ № 8»
філіял «Упраўленне механізацыі №127»
224028 г. Брэст, вул.Газдзецкага 14-1
Тэл. (0162) 47 58 30, факс 47 85 13
http://www.stroytrest8.by/
E-mail: um-127@tut.by
Р.р.3012121384012 у Рэгіянальнай дырэкцыі №100 ААТ «БПС-Ашчадбанк»
БІК 153001369, УНП 201009314, ОКПО 01277979
г. Брэст, вул. Міцкевіча, 10

Открытое акционерное общество «СТРОИТЕЛЬНЫЙ ТРЕСТ № 8»
филиал «Управление механизации №127»
224028 г. Брест, ул. Гоздецкого 14-1
Тел. (0162) 47 58 30, факс 47 85 13
http://www.stroytrest8.by/
E-mail: um-127@tut.by
Р.сч.3012121384012 в Региональной дирекции №100 ОАО «БПС-Сбербанк»
БИК 153001369, УНП 201009314, ОКПО 01277979
г. Брест, ул. Мицкевича, 10

20.02.2014г № 394
На №________ ад ________

Машинисту крана башенного 5 разряда участка ГПМ и АТ.
Сахаруку Александру Михайловичу

Уведомление

О непродлении трудового контракта и его прекращении в связи с истечением срока действия

Уведомляю Вас о том, что трудовой контракт № 27, заключенный с Вами 01.04.2013г. сроком на 1 год, будет прекращен 31.03.2014г. в связи с истечением срока его действия по п.2 ст.35 Трудового кодекса Республики Беларусь.

Ко дню увольнения (последнему дню работы) 31.03.2014 прошу Вас завизировать в соответствующих службах обходной лист и явиться в отдел кадров за трудовой книжкой и в бухгалтерию за окончательным расчетом по заработной плате и иным выплатам.

Начальник филиала В.Н.Сашко

Визы:
Юрисконсульт С.И.Жук

Уведомление получил: 20.02.2014г не согласен
Сахарук А.М.

Билевич 475830

Извещение

Тов. Сахарук А. М.!
Вам необходимо явиться на прием к врачу
для проверки Вашего состояния здоровья по адресу: Советская, дом 13.
Прием с 8 часов до 19 часов.
Выходные дни: суббота и воскресенье.
Врач
Ляховичи, тип. зак. 2368, тир. 50000

ХАРАКТЕРИСТИКА

Фамилия, имя, отчество: Сахарук Александр Михайлович
Год рождения: 03.06.1964 г.
Окончил: «Берёзовское ГПТУ 109» в 1982 г.
Специальность «Машинист крана башенного »
Должность, дата назначения: Машинист башенного крана участка ГПМ и АТ филиала «УМ №127» с 01.04.2013г.

За время работы в филиале «УМ №127» Сахарук Александр Михайлович проявил себя как специалист, знающий документы, регламентирующие его трудовую деятельность, владеющий знаниями своей специальности. Постоянно работает над повышением своих специальных, технических, экономических, юридических знаний. Способен анализировать возникающие новые ситуации и принимать соответствующее решение, вплоть до обращения в прокуратуру.

Свои должностные обязанности выполняет в полном объеме и своевременно. Проявляет инициативу, стремится к высокому качеству выполняемой работы. Постоянно помогает советами непосредственному начальнику организовывать работу на участке. Если начальник невнимателен к его просьбе идет к вышестоящему начальнику. Ничего противозаконного никогда не просит. Борется за трезвость на рабочем месте.

Дисциплинирован, исполнителен, настойчив в доведении начатого дела до конца. Во взаимоотношениях с коллективом старается быть юридически тактичным. В отношении к руководству вежлив и требователен.

Обладает высоким юридическим уровнем , если что не знает сам консультируется в профсоюзной организации.

И.о. нач. филиала «УМ №127
«ОАО «Строительный трест №8»
Дата 28.02.14 (подпись) Д.И Тарасевич

Нач. участка ГПМ и АТ филиала «УМ №127
«ОАО «Строительный трест №8»
Дата 28.02.2014г (подпись) А.Н. Кравчук

Несмотря на положительную характеристику, Александру Сахаруку не продлили рабочий контракт, а позже еще и направили извещение о необходимости «прийти на беседу» в психо-неврологический диспансер.

Данные уведомления о непродлении трудовых контрактов, извещения из психдиспансера расцениваю как репрессии в отношении меня за отстаивание законных трудовых прав.

Декрет №29, считаю, сломал не одну судьбу, а возможно, кого-то и убил.

Можно ли при этом оставаться равнодушным? Конечно же, нет. Отстаивая свои права, мы должны протягивать руку помощи тем, на кого обрушились репрессии. Через «Народную Волю» я хочу заступиться за простого рабочего Сергея Вакуленко. Он за отстаивание законных трудовых прав попал в немилость первого заместителя директора СП «Дельта-Буг» Игоря Потапчука.

Уведомление о непродлении трудового контракта он получил 31 июня 2019 года, а 1 августа контракт у него заканчивается. Он обращался к нанимателю с заявлением продлить с ним контракт, но наниматель принял решение выбросить его на улицу. Также он обращался к местным властям, но они, похоже, солидарны с нанимателем. Все идет к тому, что со 2 августа С.Н.Вакуленко, простой рабочий, станет очередной жертвой контракта, Декрета №29.

Я хочу, чтобы в защиту Сергея Вакуленко в срочном порядке выступил депутат Палаты представителей по нашему округу Владимир Базанов, который недавно дал большое интервью «Народной Воле». Кому как не вам, парламентарию, вникнуть в суть конфликта и расставить точки над «і»! Понятно, что наниматели Сергея Вакуленко будут твердить: поскольку срок действия ранее заключенного контракта истекает, то по закону они имеют право договор не пролонгировать. Формально – так, но по сути, я считаю, это расправа над человеком за его принципиальность. И тут Декрет №29 направлен против рабочего, который заслуживает не наказания в виде прекращения трудового соглашения, а продления его без всяких оговорок.

В заключение хочу сказать, что я проходил срочную службу в Афганистане с 1983-го по 1985 год. Проходил без контрактов. И знаю, что такое справедливость, и что такое солидарность.

Александр САХАРУК,
житель Бреста.

НЕОБЫЧНОЕ ПИСЬМО

Умирает только тело, но не душа

В жизни человека иногда наступают такие моменты, которые в корне меняют его мировосприятие. Так случилось и со мной после недавнего прочтения книг о законе притяжения, который действует во Вселенной. Книги очень интересные. Содержание – потрясающее. Их авторы не религиозные фанатики, а ученые высоких степеней. Джо Виталле «Жизнь без ограничений» и «Ключ», Линн Грэбхорн – «Вас ожидает жизнь», Джон Кехо – «Подсознание может все». Из этих книг следует, что все происходящее в нашей жизни – следствие закона притяжения во Вселенной. Теперь я научно могу объяснить причину своего долголетия. Я прожила очень трудную жизнь. Детства у меня, можно сказать, не было. С малых лет я прошла через каторжный труд и голод. В последующей жизни перенесла четыре операции, в том числе тяжелую на голове. И тем не менее дожила до 90 годов, сама себя обслуживаю и помалу ковыряюсь в огороде.

Я хочу поделиться с читателями «Народной Воли» своими наблюдениями и опытом, опираясь на содержание книг о законе притяжения, который действует во Вселенной. Может, кто-нибудь извлечет для себя рациональное зерно.

Наши мысли – реальная сила, форма энергии, похожая на магнит. Мы все ходячие магниты. Сила мысли способна притягивать все события и обстоятельства в нашей жизни.

Наши мысли порождают чувства, а чувства излучают энергию – позитивную или негативную. Когда мы испытываем радость, восторг, удовольствие, мы излучаем позитивную энергию, способную притягивать позитивные события и обстоятельства. Когда же мы негодуем, злимся, завидуем, испытываем стресс, мы излучаем негативную энергию, способную притягивать негативные события и обстоятельства. Поэтому нужно как можно чаще вспоминать приятные, счастливые моменты своей жизни, погружаться в них, снова и снова переживать их, радоваться, смеяться, помогать нуждающимся, потому что, помогая другому, ты делаешь хорошо себе – испытываешь удовлетворение от того, что ты помогаешь. Когда мы находимся в состоянии хорошего самочувствия, излучаем позитивную энергию, способную притягивать позитивные события и обстоятельства. Что излучаем, то и получаем. Таков закон Вселенной, закон физики. Из этого закона нет исключений. Никаких.

Я занималась тем, что любила, что доставляло мне удовольствие. Мне было очень интересно читать книги о законе притяжения во Вселенной. Они в корне изменили мое мировоззрение. С большой охотой учу стихи любимых поэтов и много их знаю. А когда я держала козочку, я радовалась, что она у меня есть. Я ее очень любила, она скрашивала мое одиночество. Восхищалась ее умом, большой привязанностью ко мне. Даже когда собирала для нее крапиву, испытывала удовольствие, что она будет накормлена. Мои чувства излучали позитивную энергию, способную притягивать позитивные события и обстоятельства.

Или огород. Обычно по утрам я шла к своим грядкам, где красовались помидоры, кабачки, тыква, роскошные кусты картофеля. И этого достаточно было, чтобы на целый день погрузиться в положительные эмоции.

Лень развращает человека. Нужно стараться находить занятие по душе. Не стареет тот, у кого на это нет времени. Когда мы по-настоящему наслаждаемся сегодняшним днем, завтра становится более прекрасным.

Все болезни возникают по единственной причине – мы излучаем негативную энергию чаще, чем позитивную. Все зависит от того, как настроены наши мысли.

Главный доктор – внутри нас. Разум – лучший лекарь. Когда в 1981 году на Рейгана было совершено покушение, он сказал журналистам: «Обо мне не беспокойтесь. Я тот человек, который быстро выздоравливает». И он очень быстро вернулся к работе. Его мысли были настроены на успех.

Или возьмем девятилетнего мальчика Гарри Потера, у которого была злокачественная опухоль мозга. Он ежедневно по 20 минут представлял себя капитаном отряда космических бойцов, которые борются с его опухолью и побеждают. И через пять месяцев опухоль исчезла.

Примеров много. Здесь к месту шутка легендарной актрисы Фаины Раневской – когда больной очень хочет жить, врачи бессильны. Но это не значит, что медикаменты можно не принимать. Медикаменты помогают потому, что мы верим, что они помогают.

Когда мы постоянно излучаем только негативную энергию, клетки нашего организма испытывают страшный голод и в итоге отмирают. Наступает смерть. Но человек – биологическое существо и после физической смерти он не прекращает существовать, никуда не исчезает, потому что его суть – дух, душа, чистая позитивная энергия, из которой он был создан. А энергию убить невозможно. Энергия не умирает. Умирает только тело, но не душа.

Помню, как много лет назад после полета Гагарина Хрущев спросил у него – видел ли он там Бога. Что мог ответить Хрущеву Гагарин – воспитанник советской школы? И я тоже понятия не имела, что такое Бог и где он находится, хотя интуитивно чувствовала, что что-то есть. А Бог – это энергия Вселенной, это высшие силы Вселенной. Их можно назвать иначе, по-другому. Но в сознании они должны восприниматься именно как высшие силы Вселенной, как бы их ни называли. Они способны творить чудеса. Это реально. Это возможно.

Мне стыдно, какая я была темная, гордящаяся своим воинственным атеизмом и долго неудосужившаяся всего этого знать. Нет удивления – я продукт советской эпохи. Основы научного атеизма в институте я сдала на «отлично». Какой же долгий путь я прошла до своего прозрения!

Уважаемая редакция! Если решите напечатать мои мысли, то я бы очень просила напечатать без сокращений.

С уважением –
Леокадия Владимировна ЕВМЕНОВА,
учительница-пенсионерка.
Деревня Нарочь Мядельского района.

ПАМЯЦЬ

Як Аляксандра вёску ратавала

Калі, прайшоўшы немалы жыццёвы шлях, адышла ў лепшы свет бабка Аляксандра, развітацца з ёю сабралася ўся вёска Камянка, што на ўкраінскім Палессі. Ды што там – вёска! З Жытоміра, нават з самога Кіева спецыяльна прыехалі людзі, каб аддаць апошнюю даніну павагі нябожчыцы. І праз многія дзесяцігоддзі людзі памяталі, што зрабіла для іх гэтая жанчына.

Аляксандра рана аўдавела. Так-сяк перабівалася з чатырма малалетнімі дзецьмі на сваіх трох гектарах зямлі. Бралася за любую працу. І калі мясцовы святар прапанаваў ёй быць у яго на гаспадарцы, з радасцю пагадзілася. А ўжо пачаліся трыццатыя гады. Краінай быў узяты курс на суцэльную калектывізацыю. Атрады НКУС старанна вычышчалі тых, хто супраць. Аднойчы прыйшлі і да святара. Ён даўно чакаў гэтага. Узяў у рукі нарыхтаваны загадзя клунак, памаліўся перад абразамі і, падышоўшы да парога, азірнуўся на тых, каго пакідаў.

Усе сцішыліся. Ведалі: гэта назаўсёды, зараз ён скажа апошняе развітальнае слова. А святар прыпыніў позірк чамусьці на ей, на служцы.

– Ты вось што, Аляксандра. Ты ні жыта, ні пшаніцы сёлета не сей. А засей ты свой надзел суцэльна грэчкай.

– Зраблю, бацюшка! – адказала паслухмяная Аляксандра.

І калі настаў час выходзіць у поле, засеяла зямлю грэчкай.

– Што ж ты робіш? – дзівіліся суседзі. – Як ты без хлеба жыць будзеш?

Аляксандра і сама не ведала – як. Але яна абяцала!

А потым настала восень. І пайшлі па дварах атрады чырвонаармейцаў. І вымяталі ўраджай збожжа да зярняткі. І жыта, і пшаніцу. Аляксандравых прыпасаў не бралі: планаў па нарыхтоўцы грэчкі на гэты раён не спусцілі, загадаў на грэчку не было.

А зімой распачаўся голад, жудасны голад. Людзі харчаваліся травой, жавалі кару, вар’яцелі з голаду. Гэта ў наваколлі. А ў Камянцы з голаду не памёр ніхто. Аляксандра зразумела прадбачлівы сэнс даручэння святара, сачыла за станам сваёй вёскі, і калі ў нейчай сям’і надыходзіў край, пасылала з кім-небудзь са сваіх дзяцей туды торбачку з грэчкай, па кубачку на едака. Схуднелі, але да вясны, да першай крапівы, да лебяды дацягнулі ўсе. Хібу ў статыстыцы смяротнасці заўважылі наверсе. Гэта блытала справаздачы, выкрывала афіцыйную хлусню аб неўраджаі. Далі каманду разабрацца. І НКУС распачаў паляванне ўжо на Аляксандру. І ўжо вёска ахоўвала сваю ратавальніцу. Ледзь толькі падымецца над дарогай з раёна пыл ад машыны – беглі, хто маладзейшы, наўпрасткі праз агароды да Аляксандравай хаты: «Едуць! Хавайся, цётка!»

Чэкісты, таксама ж людзі, некаторыя выконвалі свае абавязкі не вельмі дбайна. Зазірнуць пад ложак, адчыняць камору, патыкаюць штыкам, а бо проста кіем у стажок сена каля хлява, ды едуць пустыя назад. Праз схрон у кустах каля рачулкі ў вёсцы ведалі ўсе, але не прагаварыўся ніхто. Праз нейкі час начальства на Аляксандру забылася. Тым і скончылася.

Аляксандра была вельмі набожнай і падчас вайны шторанку малілася за сваіх сыноў. Можна быць атэістам і ў Бога не верыць. Але чым патлумачыць той факт, што вёска, выправіўшы на вайну трыццаць восем хлопцаў, дамоў дачакалася толькі трох, з якіх абодва сыны Аляксандры?

Святлана Васільеўна НЕЎГЕНЬ,
вёска Гожа Гродзенскага раёна.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Чыноўнікі, бадай, не пападуць у рай

24 гады запар беларускія грэка-католікі ладзілі хросны ход з Віцебска ў Полацк. А сёлета паломніцтва не адбылося: вернікі не змаглі разлічыцца за паслугі міліцыі, медыкаў і камунальшчыкаў (адным толькі міліцыянерам трэба было заплаціць каля трох тысяч рублёў).

Улетку вернікі штогод
Збіраліся ў дарогу,
Каб разам зладзіць хросны ход,
Аддаць даніну Богу.
Гурт папаўнялі на шляху
З усіх ваколіц людзі:
І той, хто награшыў крыху,
І той, хто век жыве ў граху –
Заграз у брудзе-блудзе,
І той, хто паляпшае свет,
Бо ён душою чысты.
І нават пазіралі ўслед
З павагай атэісты!
Так павялося з даўніны,
Што люд з усёй краіны
Адмольваў цяжкі грэх зямны
І дробныя правіны.
Ды дакумент прыняў урад
Задужа нехарошы:
Калі людзей збярэцца шмат,
Плаціць патрэбна грошы.
Міліцыі аддай рублі
І дактарам – «капейкі»,
Каб памаглі яны, калі
Эксцэс адбыўся нейкі.
Стаіць яшчэ і жылкамгас
З працягнутай рукою:
Маўляў, брыдоты пасля вас,
Як ад жывёлы – гною.
Выходзіць, і за хросны ход
Плаціць сягоння трэба,
Каб мог набожны наш народ
Малітвы ўзнесці ў неба.
Чыны, напэўна, лічаць так:
Не соладка краіне,
Дык добра, калі свой «пятак»
Царква ў бюджэт падкіне;
У вернікаў і святароў,
Маўляў, у тым «паходзе»
Эксцэсаў будзе – будзь здароў,
Усім работы годзе;
Каб борздка крочыць да цямна
І лепш чытаць малітвы,
Напэўна, выжлукцяць віна
Па тры-чатыры літры;
Як п’яны, можа кожны з нас
Камусьці даць у плечы,
У гэтым выпадку якраз
Міліцыя дарэчы;
А пацярпеламу ўрачы
Акажуць дапамогу,
Каб выцер, бедны, смаркачы,
Каб зноў маліўся Богу
І крочыў суткі навылёт;
І, безумоўна, многа
Пакіне смецця хросны ход –
Усцелецца дарога;
«Вандроўнікі» пасля сябе
Не прыбяруць ашмоткі,
А жылкамгас усё зграбе –
Патрэбны толькі сродкі!
А іх у вернікаў няма –
Не ўпала з неба манна…
І не пайшла ў «паход» гурма –
Каштуе ён не танна.
Але спакойныя «вярхі»:
Не возьме, лічаць, трасца,
Бо ў сатаны свае грахі
Ім выкупіць удасца.
* * *
Чыны, уносячы раздрай,
Нам вызначаюць ролі…
Адно і радуе: бадай,
Яны, бязбожнікі, у рай
Не пападуць ніколі.

Хіба ж без мацюкоў уявім мужыкоў?

Размаўляючы з карэспандэнтам «Нашай Нівы», прэс-сакратар Міністэрства сельскай гаспадаркі (дарэчы, жанчына) сказала, што не трэба займацца гэтай «ху…нёй», лепш трэба рабіць матэрыял пра «пасяўную».

Аднак жа вымавіла ярка
Таго міністра сакратарка!
Яна сказала:
– Дзень пры дні
Не варта нам «пароць ху..ні»!
Каб даглядаць нам гаспадарку
(А значыць, чарку мець і скварку),
Патрэбна сейбітам-аратым
Крыць, як і мне, адборным матам,
Бо толку з іх няма ані
Без мацюкоў на «пасяўні»!
Хіба ж уявіш мужыка
У вёсцы ў нас без мацюка?
* * *
Яно і праўда: без «ху…ні»
Не будзе, мусіць, «пасяўні».

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Борис ЖЕЛИБА, профессор, доктор экономических наук

Что нам до «средней температуры по больнице»…

Правильное заявление сделал министр экономики Беларуси Дмитрий Крутой: «при наличии семьи заработная плата 400 рублей – это недопустимо низкий, критический уровень». Ранее в подобном духе высказывался и первый вице-премьер Александр Турчин. Однако по итогам пяти первых месяцев в стране насчитывалось 87 организаций-нарушителей, где платили (а может, и платят) зарплату менее 400 рублей. И это явно не полный список. На периферии, к примеру, заработок в 400 рублей – вполне сносный.

Как рассчитывается средняя зарплата по предприятиям и стране – дело известное: как «средняя температура по больнице». Правительство не велит руководителям госорганизаций иметь зарплату более чем в 7 раз выше средней по предприятию в целом. В частном бизнесе ограничений для зарплаты руководству практически нет: как Бог (то есть совесть) на душу положит.

Белстат два раза в год, в мае и ноябре, кроме средней зарплаты по стране рассчитывает еще медианную и модальную средние зарплаты. Майские результаты публикуются в июле. Так вот, средняя начисленная в мае зарплата по 11 тысячам крупных и средних организаций Беларуси составила 1072 рубля. Медианная зарплата, это выше и ниже которой находятся по 50% работников, была 803 рубля, или на 25% меньше средней. Естественно, чем больше неравенство в получках у населения, тем больше разница между средней и медианной зарплатами. В Минске, например, она еще заметнее: средняя за 1500 рублей, а медианная – 1014.

Модальная средняя – это наиболее часто начисляемая зарплата. Для ее определения диапазон зарплат разделяется на отрезки: от 300 до 400 рублей, от 401 до 500 и т.д. Белорусская модальная зарплата составила в мае 559 рублей. По итогам официальной статистики доля работников с зарплатой ниже минимальной (330 рублей) у нас 76 тысяч человек, а 62,1 тысячи из них имели заработок ниже 300 рублей. Отсюда вывод: низкие зарплаты в экономике Беларуси еще не перевелись. И стремление правительства избавиться от бедных надо только приветствовать.

Из видов деятельности в Беларуси одно из самых бедных – образование, то есть мало платят тем, кто растит самое ценное, что есть в государстве, – человеческий капитал. В образовании зарплаты ниже 400 рублей имели – только подумайте! – 88,7 тысячи человек. Много таких малоимущих и в здравоохранении – 31,2 тысячи. Это печально! Тем и отличаются развитые страны от бесконечно развивающихся, что они тратят на социальную сферу неизмеримо большую долю ВВП. Ведь экономику делают люди.

Теперь о богатых. Самые высокие зарплаты – от 2000 до 3000 рублей доставались 89 тысячам наших соотечественников. 30 тысяч белорусов получали от 3000 до 5000 рублей. Ну, есть и те, их немного, тысяч 17, которым за «непосильный труд» перепадало от 5000–10.000 и более «зайчиков» в месяц. Непререкаемые лидеры здесь сегодня айтишники, в этом секторе доля работников с зарплатами свыше 5000 рублей составила 28 процентов. За ними труженики воздушного транспорта, там зарплаты 5000+ имеют 12 процентов из них. К высокооплачиваемым видам деятельности относятся, как всегда, производство химических продуктов во главе с нашими НПЗ, добыча и транспортировка нефти и газа и горное дело. Как говорится, кто на кого учился.

Главное, конечно, зарплата должна быть справедливой. Помните, старшее поколение, коммунистические лозунги – от каждого по способностям, каждому по труду (это при социализме), а потом при коммунизме: от каждого по способностям, каждому – по потребностям. Пока ни первый, ни второй в Беларуси полностью не реализованы или воплощаются с точностью до наоборот: есть категории людей, что живут по потребностям, либо не демонстрируя особых способностей, либо вообще без способностей.

Динамика зарплаты показывает, что разрыв между низкооплачиваемыми и высокооплачиваемыми слоями занятого населения страны увеличивается. Правительство охотнее повышает заработную плату в основном в сфере бюджета и так высокооплачиваемым работникам. То, что оно борется с бедностью, – это хорошо. В России, например, доходы населения снижаются шестой год подряд. Бедных там уже насчитывают под 40 миллионов человек, то есть 28 процентов, а число долларовых миллиардеров постоянно прибавляется. Росстат насчитал 48,2 процента россиян, которым элементарно недостает денег на еду и одежду, а товары длительного пользования они вообще не могут позволить себе купить. Две трети российских семей не имеют никаких сбережений. С кем Беларуси интегрироваться?!

Правда, в этом смысле мы недалеко от России ушли. У нас уровень бедности составляет порядка 24 процентов, а в беднейшей Могилевской области – 35,7 процента населения. Среди многодетных семей он достигает 62 процентов. Поэтому правительству здесь работы – непаханое поле.

РЭДКІЯ ЛЮДЗІ

Быць на кані!

Былая спартсменка Тацццяна Церашкова прадала ўласную кватэру і зарэгістравала ў Гродзенскім раёне першую прыватную школу верхавой язды. У планах – разводзіць пародзістых скакуноў, трэніраваць дзетак, у тым ліку тых, хто мае псіхафізічныя асаблівасці.

Тацццяна Церашкова і яе выхаванец Хабар.

У Тацццяны Церашковай за плячыма багаты багаж пройдзенага: майстар спорту, трэнер-выкладчык па конным спорце, інструктар па іпатэрапіі, мае дыплом Акадэміі фізічнага выхавання і спорту ў Беларусі, уваходзіла ў склад Нацыянальнай зборнай, неаднойчы прымала ўдзел у міжнародных спаборніцтвах. Яна скончыла магістратуру, аспірантуру па спецыяльнасці – тэорыя і методыка фізічнага выхавання, спартыўнай трэніроўкі, аздараўленчай і адаптацыйнай фізічнай культуры. У яе шэраг навуковых публікацый, дакладаў на міжнародных канферэнцыях, ёй нададзена кваліфікацыя «Даследчык» у вобласці педагагічных навук.

Той, хто не баіцца працы – не баіцца і цяжкасцяў

Першая прыватная школа верхавой язды ў Гродзенскім раёне з'явіцца ў прыгранічнай вёсцы Дубніца. Тут Тацццяна Церашкова атрымала зямлю. І на месцы будучай школы ўжо збудавана часовая стайня, а ў ёй атрымалі прапіску два поні уэльскай і шатландскай пароды, міні-цінкер і жарабец гановерскай пароды – Хабар. Таксама расчышчана пляцоўка пад будаўніцтва, але пакуль вельмі цяжка ўявіць, калі на гэтым месцы можа паўстаць уся інфраструктура.

Тацццяна Яўгенаўна з выгляду далікатная жанчына, але вельмі ўпэўнена распавядае мне, дзе будуць стайні, манеж, выпас і нават свой дом. Кажа, што першапачаткова, паводле яе бізнес-плана, будзе будавацца стайня. Я гляджу на яе, як некалі Гэрберт Уэлс на таго, хто мроіў у Крамлі, бо разумею, што такія рэчы не робяцца па загадзе чароўнай палачкі.

А яна перакaнана: той, хто не баіцца працы – не баіцца і цяжкасцяў.

«Я разумею, што адразу нельга пабудаваць увесь комплекс, гэта зробіцца з гадамі, паступова, – разважліва кажа Церашкова. – *Перад тым, як пачаць праект, быў складзены бізнес-план і менавіта пад яго я прадала сваю кватэру. Канешне, гэтага будзе мала, але спадзяюся на крэдыты, проста на тое, што на свеце яшчэ ёсць добрыя людзі, якія змогуць дапамагчы».*

Тацццяна Яўгенаўна кажа, што ў прынцыпе ўжо магла б наогул не працаваць, паколькі мае інваліднасць, атрымлівае пенсію, але ў жыцці, паводле яе думкі, варта нешта зрабіць і каб яно было патрэбна не толькі сабе, а і іншым людзям. Яе непакоіць тое, што коні знікаюць з нашага жыцця…

«У Гродзенскім раёне засталася толькі адна дзяржаўная школа верхавой язды, – канстатуе Тацццяна Яўгенаўна. – *І ўсе спасылаюцца на тое, што гэта нерэнтабельны бізнес, вялікія затраты. Але на практыцы ў іншых, нават суседніх краінах, гэта выглядае зусім інакш – коней шмат, іх рэнтабельна трымаць, яны прыносяць людзям не толькі задавальненне, а і вялікую карысць».*

«Купляем за мяжой, хаця некалі было наадварот»

Асноўны від дзейнасці фермера Церашковай – развядзенне пародзістых коней. І на гэта яна мае канкрэтныя планы. А сама ідэя з'явілася пасля таго, як пакінула працу ў вядомым на Гродзеншчыне маёнтку «Каробчыцы». Пазней была работа трэнерам у эстонскай школе верхавой язды, і гэта канчаткова прымусіла заняцца любімай справай.

«У Эстоніі я пабачыла вялікую цікавасць людзей да коней. Пазнаёмілася з тым, як яны аднаўляюць зараз сваю традыцыйную тарыйскую пароду, – распавядае Тацццяна Яўгенаўна. – *Мне стала крыўдна за тое, што мы зараз у Беларусь завозім з-за мяжы пародзістых коней, купляем іх за валюту, хаця некалі менавіта ад нас на Захад вывозілі і прадавалі пародзістых скакуноў».*

Паводле слоў Тацццяны Яўгенаўны, у яе планах разводзіць гановерскую і тракененскую пароду коней, якія выведзены ў Еўропе. Частку коней у планах выстаўляць на продаж, а найбольш перспектыўныя будуць выкарыстоўвацца для навучання верхавой яздзе. І яшчэ ёсць задумка адбіраць асобных коней, якія будуць выкарыстоўвацца для іпатэрапіі.

«Для такіх імгненняў варта жыць…»

У Тацццяны Церашковай вялікі вопыт працы трэнерам па навучанні верхавой яздзе. Яна кажа, што асабліва дзеці любяць коней, многія мараць займацца прафесійным конным спортам, але ўмоў для гэтага ў нас не так і шмат.

Раней, паводле яе слоў, узроставы цэнз для заняткаў верхавой яздой пачынаўся з 12 год, зараз у дзяржаўных спартыўных школах яго знізілі на два гады, але Тацццяна Яўгенаўна са свайго досведу перакaналася, што дзетак можна вучыць гэтай справе ўжо з пяці гадоў. І так, дарэчы, робяць у Эстоніі.

«Заняткі конным спортам з пяцігадовага ўзросту развіваюць у дзяцей не толькі маторыку, каардынацыю, яны выхоўваюць у дзяцей адказнасць за свайго жывога сябра, з якім ён займаецца, – падкрэслівае Церашкова. – *Трэнер адразу бачыць, ці патрэбны дзіцяці заняткі конным спортам, але гэта магчымасць з'яўляецца і ў бацькоў, каб яны маглі пабачыць, ці цікава дзіцяці працягваць заняткі».*

На яе думку, будучая школа верхавой язды будзе важнай для тых, хто навучаецца ў пачатковай школе. Ужо зараз у Тацццяны Яўгенаўны бяруць прыватныя ўрокі тыя, хто навёрстае праграму і хоча атрымаць спартыўны разрад і паспрабаваць сябе ў прафесійным спорце. І ёсць значны запыт ад бацькоў, чые дзеці хочуць катацца на коніках як аматары.

«У нас, на жаль, не праводзяцца спаборніцтвы для тых з дзяцей, хто па-аматарску катаецца на конях, але я аднойчы паспрабавала зрабіць гэта, яшчэ калі працавала ў Каробчыцах, – згадвае Тацццяна Яўгенаўна. – *Трэба было бачыць, колькі радасці і шчасця атрымлівалі гэтыя дзеці. Дзеля такіх імгненняў варта жыць».*

Такую практыку яна мерана працягваць у сваёй школе верхавой язды.

«Здорава, калі ты дастаўляеш людзям задавальненне і пры гэтым яшчэ здзяйсняеш свае мары», – дадае суразмоўца.

Адмовіць нельга было

Тацццяна Церашкова – адна з нямногіх былых спартсменак, якая займаецца трэніроўкай дзетак з псіхафізічнымі асаблівасцямі. У Беларусі іпатэрапія не вельмі распаўсюджана, і гэтая сфера дзейнасці стаіць як асобная. Дзеля гэтага асобна падбіраюць навучаных коней. Калі бацькі такіх дзетак пачалі прыходзіць і прасіць яе паспрабаваць трэніраваць іх, то адмовіць было нельга.

«Я бачыла, як бацькі такіх дзяцей хапаюцца за любую саломінку, абы толькі дапамагчы дзецям, – кажа Церашкова. – *І вы б бачылі твары бацькоў, калі ў дзетак пасля заняткаў былі прыкметныя змены...»*

Для таго, каб гэтым займацца, давялося шмат часу аддаць таму, каб самой навучыцца. Былі курсы ў Мінску, затым аспірантура ў Гродне, паглыбленыя курсы тэорыі і практыкі па іпатэрапіі ва ўніверсітэце ў Санкт-Пецярбургу. А пазней з'явіўся свой уласны вопыт.

Паводле слоў Церашковай, статыстыка паказвае, што такіх дзетак у нашым грамадстве, на жаль, становіцца ўсё больш і ім патрэбна дапамога, і нехта павінен ім яе аказваць. І Тацццяна Церашкова будзе гэтым займацца.

…Не праз боль і сілу, а толькі праз паразуменне

Мы загаварылі з Тацццянай Яўгенаўнай аб тым, што найбольш складанае падчас, калі апякуешся коньмі.

«Ты ўвесь час імкнешся ім дапамагчы, а яны не могуць табе сказаць, што ў іх баліць, – кажа Церашкова. – *І спецыялісты, як правіла, лечаць іх метадам выключэння. Дарэчы, вельмі часта, калі хварэе конь, даводзіцца кансультавацца са спецыялістамі аж з Мінска, паколькі ў Гродне такіх няшмат».*

Але працаваць з канём, са слоў Церашковай, надзвычай цікава. Маўляў, ты павінен дамагчыся, каб ён цябе паважаў і слухаўся і калі ты не маеш вопыту, то наўрад ці што атрымаецца.

«Тут таксама ўсяго дамагаешся пакрокава, – зазначае трэнер. – *З канём мусіш рабіць усё паступова, тлумачачы яму, і ні ў якім выпадку не праз боль і сілу, а толькі праз паразуменне».*

Са слоў Тацццяны Яўгенаўны, коні таксама вельмі добрыя псіхолагі і хутка разбіраюцца, як той ці іншы наезнік да іх ставіцца, і адпаведным чынам яму адказваюць.

Уся гэта работа ў Тацццяны Церашковай наперадзе. Яна пачынае практычна на пустым месцы, праўда, відаць, што вясковыя дзеці ўжо бегаюць і цікавяцца коньмі каля яе стайні.

Міхал КАРНЕВІЧ.

РЕГИОН

Умирает больше, чем рождается

В 1996 году, согласно статистическим данным, в Копыле и Копыльском районе Минской области проживало 44 тысячи человек. В 2006 уже 36 тысяч 223 человека. А в 2018-м – 27 тысяч 901 человек.

Ежегодно в Копыльском районе умирает 600–850 человек, в то время как на свет появляется только 280–360 детей. К примеру, в 2017 году коэффициент рождаемости в районе составил 10,1 на 1000 человек, а коэффициент смертности 21,7 на 1000 человек – самый высокий по Минской области на тот год. Самым благополучным годом, если брать период с 2010 года, был в этом плане 2015-й. Тогда – внимание – смертность превысила рождаемость менее чем в два раза – 20,8 против 12,5 на тысячу человек. В остальные годы смертность превышала рождаемость более чем в 2 раза. Убыль населения по естественным причинам на Копыльщине – одна из самых высоких в Минской области.

В Солигорском районе средняя заработная плата в 1,5 раза выше, чем в целом по Беларуси

Но увольняют с работы больше, чем принимают. Об этом говорил 26 июля на заседании Солигорского райисполкома посетивший столицу шахтеров премьер-министр Беларуси **Сергей Румас**.

В своем выступлении он также упомянул, что район на фоне других районов выглядит вполне благополучно, бюджет его бездотационный. Доля в выпуске промышленной продукции Минской области – 31 процент, а в целом по стране она составляет 3,9 процента. Такие неплохие средние показатели в экономической сфере, уровне зарплат на Солигорщине обеспечены главным образом за счет гиганта индустрии «Беларуськалия».

Но в Солигорском районе есть и такие предприятия, которые имеют проблемы в плане стабильной занятости, где у работников низкие зарплаты.

Заслуживает критики то, что количество организаций малого и среднего бизнеса сокращается. Район пока не стал «хорошей площадкой для инвесторов». Уволенных с работы становится больше, чем принятых на работу.

Лариса НАСАНОВИЧ.

ЗНАХОДКА

Вылавіў пускавую прыладу зенітнага ракетнага комплексу

У гарадскім вадаёме жыхар Шчучына вылавіў прадмет, які знешне падобны да савецкага пераноснага зенітнага ракетнага комплексу «Ігла-1». Аб гэтым паведаміла прэс-служба Следчага камітэта.

На месцы было ўстаноўлена, што прадмет з'яўляецца аднаразовай пускавой прыладай ад адстрэленай ракеты зенітнага ракетнага комплексу. Яна не пагражае жыццю і бяспецы людзей.

І чаго толькі не вылавіш у нашых вадаёмах...

Аляксей МІХАЛЁЎ.

Вылаўленая прылада ў вадаёме Шчучына.

СЛЫШАЛИ?

«Приорбанк» запустил бесплатную виртуальную карточку для онлайн-платежей

«Приорбанк» запустил виртуальную карточку Visa для онлайн-платежей. Новинка не имеет физического носителя и представляет собой «прокачанную» версию Visa Internet.

Виртуальную карточку можно получить бесплатно и мгновенно – прямо в интернет-банке или мобильном приложении Prior Online. Разве что клиентам других банков для начала нужно оформить любой продукт в «Приорбанке».

Карточка представлена только в цифровом виде, а это значит, что появится в списке продуктов и станет активной уже в течение нескольких секунд. Нажав на нее, можно узнать подробную информацию о реквизитах для оплаты (полный номер, срок действия и CVV2-код, который высылается SMS).

С виртуальной карточкой можно быстро и безопасно совершать покупки в интернет-магазинах, оплачивать услуги и подписки, бронировать отели или покупать билеты. Карточка выпускается сроком на 4 года в любой из валют – долларах, евро, белорусских или российских рублях. Как и в случае со стандартными карточками, можно осуществлять привычные переводы и отслеживать платежи по детальным выпискам.

ПОЛИТИКА

ВРЕМЯ БОЛЬШИХ ПЕРЕМЕН

Борьба «кремлевских башен» за власть в стране

В 2019–2024 годах Россия будет готовиться к историческому процессу – легитимной передаче власти новому лидеру страны. Будет жарко.

Главный вопрос внутренней политики России предстоящих лет – трансфер власти. На фоне усиливающихся социальных проблем, роста локального протеста, турбулентности в элитах. Сейчас, за пять лет до президентских выборов 2024 года, нет даже контуров властной конструкции, которая может сравнительно безболезненно перехватить власть. Но очевидно, что в недрах политических, силовых институтов, в управленческой системе начинаются широкая дискуссия и торг. Политическую стабильность в стране это точно не укрепит. С помощью экспертов газета «Совершенно секретно» попытается спрогнозировать элитные коалиции и проблемы, с которыми столкнутся все участники большой игры за власть.

Мягко не будет

Трансфер власти в 2024 году будет происходить, очевидно, в совершенно новых политических и экономических реалиях. Российская элита не знает, как можно обеспечить планируемые политические изменения в условиях непредсказуемости общественных настроений, роста протеста, невозможности использовать традиционные инструменты модерации общественного поля. Политтехнологическая среда в канун кампаний по выборам в муниципальные собрания и губернаторских выборов в отдельных регионах прогнозирует уровень электоральной поддержки «Единой России» от 20% до 30%. И это сейчас, задолго до думских выборов 2021 года, которые станут прелюдией президентских выборов 2024 года.

Общественный протест, это мы сейчас видим повседневно, вносит непреодолимые корректировки в планы, проекты, в том числе и в первую очередь в те, которые обеспечивают коррупционные взаимосвязи между разными уровнями и институтами федеральных, региональных элит, силовиков и аффилированного с государством крупного бизнеса.

Мы наблюдаем рост качества протестных кампаний, что называется, на глазах. По мусорным протестам, например, можно судить о том, насколько вырос уровень, охват, профессионализм участников. Сравним с последними шумными историями аналогичную, но более раннюю историю в Калужской области. На ее примере хорошо видны операционные возможности коррупционного сплава региональных властей и аффилированного с властями крупного бизнеса.

Когда в деревне Михали Износковского района на северо-западе Калужской области потребовалось построить полигон для вывоза твердых бытовых отходов (ТБО) из Московской области, нужно было формальное согласие местного населения, которое, естественно, против. Для этого в двух домах прописали дополнительные 150 человек, они выступили тем самым активом «за». Далее провели выборы в местное собрание, которое утвердило все нужные «голоса народа». Несмотря на продолжающийся протест, технологически в правовом и медийном пространстве вопрос оформлен. Так работает привычная схема – манипуляция и имитация. Но она теперь все чаще дает сбои.

Обеспечить в таких условиях транзит власти по конечному соглашению элит будет очень трудно. Социальная среда в стране должна быть под контролем. Сделать это можно только через региональную политику, губернаторский контроль за социальной повесткой в регионах. Но в реальности протестное поле сейчас как минное – рвет то тут, то там. В этих условиях, как считают эксперты, есть два серьезных вызова. Во-первых, протестные волны в течение последующих лет могут поставить под вопрос легитимность политической системы. Но даже если у федерального центра хватит ресурсов и гибкости для того, чтобы сдержать революционные запросы, то есть вторая проблема – «разбалансировка» в верхних эшелонах элит. Они сами заинтересованы в генерации конфликтов и встраиваются в протестную повестку для того, чтобы иметь возможность ослаблять и устранять конкурентов. Объективно ключевые фигуры в региональных элитах сегодня раздражают Москву своими «авторскими» проектами политических игр.

В частности, именно об этом свидетельствует резонансный ныне волгоградский кейс: арест главного силового «смотрящего» региона, бывшего главы СУ СКР области генерала Михаила Музраева. Этот сюжет очень характерен для современных российских политических реалий.

«Музраев в Волгограде обеспечивал не базовую стабильность, а базовую нестабильность. Посмотрите, как в Волгограде и Волгоградской области менялись мэры и губернаторы. Да и не только они. Я уж не говорю про инвестиционную привлекательность, бегство волгоградского бизнеса в соседние регионы и прочее. Зачем такие, как Музраев, нужны федеральному центру, если они не гасители, а источники конфликтов? Вопрос риторический», – считает политолог, в прошлом вице-губернатор Волгоградской области Константин Калачёв.

«Раздражение и соответствующие издержки для политического процесса – результат отсутствия диалога власти с обществом, в этом и главная причина протестных акций. То есть когда на конкретные требования людей власть отделывается пустыми фразами либо, как пензенский губернатор, ищет в требованиях людей происки США и коллективного Запада, то раздражение естественным образом нарастает», – продолжает Калачёв.

Бунта не будет

«Однако от протестных настроений до протестных действий дистанция огромного размера, и промежуточной безопасной станцией между недовольством и народными сходами, митингами, шествиями, демонстрациями является избирательный участок. Я точно не стал бы пугать власти якобы назревающим бунтом, а вот риски и угрозы протестного голосования растут. Прежде всего потому, что оно тайное, а выход на митинг – это уже открытый вызов. Социальное недовольство, которое ищет выход, найдет его на выборах. Не стоит обольщаться, что недовольство фокусируется вокруг локальности повестки. Болезненные для людей вопросы локальной повестки играют роль триггеров. Триггеры и лидеры – вот что нужно протесту в условиях снижения социального самочувствия и нарастания социального пессимизма. Создают ли электоральные проблемы власти турбулентность и проблемы для трансфера? Пока речь идет о региональных выборах и тщательном отборе участников, в худшем случае мы имеем победу какого-нибудь случайного, но системного персонажа типа Сипягина (нынешний губернатор Владимирской области). А вот 2021 год гипотетически может стать возвращением 2011 года с его Болотной. Тем более при отсутствии на выборах какой-либо реально оппозиции. Транзит власти предполагает помимо всего легитимизацию выбора президентом преемника через выборы. Тут тоже могут возникать проблемы. Но этому должны предшествовать нарастание ощущения глухоты и самодостаточности власти, дальнейшее падение уровня жизни, очевидная социальная несправедливость, вопиющая коррупция и кумовство, беззаконие и правовой беспредел, откровенное и жестокое преследование оппозиции. Я не сторонник очернительства. Решением некоторых из этих проблем власти занимаются», – говорит Калачёв.

Застой или новая перестройка?

Политолог Владимир Новиков: «Сейчас фактически страна стоит перед двумя вариантами дальнейшего развития. Первый – это консервация существующего порядка, что в сочетании с ростом международной напряженности и непопулярными экономическими мерами типа пенсионной реформы может привести к взрыву. Второй – это озвученный на завтраке Сбербанка на ПМЭФ главой Российского союза промышленников и предпринимателей господином Шохиным путь перестройки-2. Мы уже помним, к чему привела перестройка-1, когда Горбачев (видимо, не понимая последствий) и Яковлев (видимо, хорошо понимая все последствия и желая катастрофы) выпустили джинна либерализации из бутылки. И мы помним, как разрушительно воспользовался предоставленными свободами не блещущий в массе своей интеллектуальными способностями советский политизированный обыватель конца 1980-х годов. Причем обыватель

Торжественная церемония открытия дня города в Москве.

этот был очень многолик: от ненавидящего «партийных начальничков» шофера до старшего научного сотрудника какого-нибудь академического НИИ, мечтающего заработать миллиард долларов, воспользовавшись либерализацией советской экономики; от вечно ноющего от невозможности читать то, что ему хочется, интеллигента-гуманитария до номенклатурщика второго эшелона, который ненавидел первый номенклатурный эшелон. Если всмотреться в контуры нынешнего российского общества, то совершенно очевидно, что такого «взрывчатого материала» и в нынешнем российском обществе очень много. И вопрос о транзите власти – это во многом вопрос о выборе третьего пути между застоем и новой перестройкой».

Собянин – «душитель свобод»?

И все-таки кто ключевые игроки в предстоящем трансфере власти? Еще один наш эксперт в Администрации Президента РФ (АП) участвует в работе по разработке экспертных материалов, в том числе по региональным вопросам, по нашей просьбе анализирует позиции ряда топовых фигур.

«Я напомню фразу Сергея Собянина, которую он сказал в сентябре 2018 года сразу же после победы на выборах мэра. Он сказал, что его полномочия как мэра заканчиваются в сентябре 2023 года и больше избираться он мэром не будет. Возникает вопрос: а куда же пойдет Сергей Семенович? На пенсию? В Совет Федерации? Кстати, Совет Федерации зачастую является формой пенсии. Совершенно очевидно, что вес фигуры Собянина свидетельствует о том, что он вряд ли станет рядовым членом Совета Федерации. Если в его случае речь идет о Совете Федерации, то в роли спикера. Кроме того, не исключено, что он реально станет новым премьером и даже кандидатом в президенты. В пользу этого говорит то, что он не просто мэр Москвы, но и человек, который пытается выстраивать достаточно сложные региональные альянсы. Многочисленные источники говорят о влиянии Собянина на региональные процессы вплоть до выборов губернаторов. В частности, аналитики говорят о его влиянии на Урале, в Пермском крае и даже в Дагестане, где мэром Махачкалы недавно стал бывший глава одной из районных управ Москвы. Говорят также и о его лобби в некоторых федеральных министерствах. Кстати, в чем-то Собянин повторяет шаги своего предшественника и антагониста Лужкова. Тот ведь тоже активно играл в период 1996–1998 года на поле региональных выборов. Причем не только губернаторских, но и мэрских. В этой ситуации не исключено, что Сергей Семенович может стать одним из кандидатов на пост председателя правительства и даже преемника. Однако, памятуя о судьбе Лужкова, можно предположить, что Собянину будет противостоять целая группа влиятельных игроков как в Кремле, так и в силовых структурах, так и в регионах. И в этом смысле я порекомендовал бы повнимательнее присмотреться к ситуации с Иваном Голуновым. Сначала какое-то странное задержание, которое нарушает не просто закон, а даже, так сказать, правила фальсификации уголовных дел. Потом, когда Голунова не только освободили, но и закрыли против него дела (то есть предмет конфликта исчерпан!), зачем-то определенные люди выводят массы на протест, и происходят задержания. Эти задержания потом спешно отменяются. А мэру Москвы рисуется репутация «душителя свобод». Таким образом, Собянин – это фигура, которую рассматривают как серьезного игрока и даже возможного бенефициара в транзите власти. И есть силы, готовые этому противодействовать. О многом будет свидетельствовать результат выборов в Московскую городскую думу в сентябре 2019 года. Если мэр сумеет получить контрольный пакет в региональном парламенте, то докажет, что он серьезный игрок», – считает источник «Совершенно секретно» в АП.

Димон вам не преемник?

«Есть люди, которые считают, что Медведев – это и есть преемник. Мол, чего экспериментировать? Есть вот проверенный вариант. Действительно, Дмитрий Медведев в период своего президентства проявил максимум лояльности по отношению к Владимиру Путину. И это далось ему нелегко. И дело не в том, что у каждого человека, севшего в президентское кресло, возникает соблазн взять на себя всю полноту власти. Дело в том, что в окружении Дмитрия Анатольевича существовала группа, которую ассоциируют с его бывшим пресс-секретарем Натальей Тимаковой, выступавшей не только за второй срок Путина, но и за то, чтобы отправить Путина в отставку и начать некий новый либеральный курс. Однако Дмитрий Медведев не только не поддался исходившим от этой группы соблазнам, но и фактически согласился на то, что в его первую премьерскую каденцию – 2012–2018 годы – она была отодвинута от важных решений. А после выборов 2018 года эта группа была фактически разгромлена. Знаменитое «самолетное видео», на котором Тимакова и сотоварищи дегустировали спиртные напитки и занимались хоровым пением, как считается, было частью «удара на добивание» политической активности этой группы.

Таким образом, Дмитрий Медведев хорошо подходит на роль не просто суперлояльного преемника, но и местоблюстителя президентского кресла. Однако насколько он подходит к этой роли в настоящее время? Вот тут могут быть вопросы. Во-первых, Медведев как председатель правительства был непопулярен до выборов 2018 года. Его новая премьерская каденция стоила президентскому рейтингу нескольких пунктов. Во-вторых, он слишком ассоциируется с непопулярными экономическими решениями последнего года (пенсионная реформа, повышение НДС и т.д.).

В этой ситуации Медведев может и не справиться со своей ролью образца 2008 года», – говорит наш эксперт.

Казахский тип транзита?

Очевидно, что Владимир Путин после истечения срока его президентских полномочий останется ключевым игроком, влияющим на политические процессы в России. Но в каком формате это будет, пока окончательно не ясно.

«Мне кажется, что речь идет о борьбе двух типов транзита. Первый тип – это вариант, при котором будет выбран тот или иной преемник и Путин как политически влиятельный пенсионер будет находиться в тени.

Второй тип – когда будет выбрана своего рода квазиказахстанская конструкция: есть президент и есть Путин, занимающий пост главы какого-то влиятельного совещательного органа, в котором сосредотачивается обсуждение стратегических вопросов.

Совершенно очевидно, что такой влиятельный орган не может не быть зафиксирован в Конституции. В этой связи обращаю внимание на прошлогоднюю статью главы Конституционного суда Валерия Зорькина, который заявил о возможности точечных поправок в Конституцию. Валерий Дмитриевич, безусловно, оригинальный мыслитель, который может, например, обсуждать проблемы права, противопоставляя героев Грибоедова и Чехова. Но совершенно очевидно, что Зорькин не будет выдвигать идеи, отличные от некоего политического мейнстрима. Совершенно очевидно, что внутри каждого из типов транзита нет единства. Разные группы выдвигают разные кандидатуры преемников. Кто им будет? Собянин? Дюмин? Медведев? Кто-то еще?

Разные группы также предлагают различные структуры в качестве нового постпрезидентского варианта для Путина. Что это будет за орган? Совет Федерации? Госсовет? Совбез?

Сейчас идет накопление сил различных корпоративных групп, которые хотят участвовать в транзите власти. Острая схватка, видимо, начнется перед выборами в Госдуму в 2021 году.

Отдельно стоит сказать о протесте. Не исключено, что различные группы будут пытаться создать протест, чтобы использовать его в своей политической игре. Совершенно очевидно, что и лидеры протеста будут использовать такую поддержку в своих интересах. Такое использование, видимо, имеет место и в настоящее время. Стоит указать на то, что тема «корпоративные группы и протест» уже ходит в паблике. Ситуация с использованием протеста корпоративными группами протеста добавляет непредсказуемости в истории с транзитом власти», – считает источник «Совершенно секретно» в Администрации Президента Российской Федерации.

Антон КРИВЕНЮК.

(«Совершенно секретно».)
Фото: Дмитрий Астахов/ТАСС

У СОСЕДЕЙ

Из Литвы можно улететь по 91 направлению

Аэропорты страны в первом полугодии этого года обслужили 3,09 млн пассажиров – на 5% больше, чем за такой же период 2018 года (2,954 млн), сообщает LETA/BNS.

Число пассажиров в Вильнюсе в этом году увеличилось на 2% до 2,389 млн, в Каунасе – на 15% до 545 тыс., в Паланге – на 8% до 156 тысяч.

«Мы планируем, что рост Каунасского аэропорта в этом году должен быть наиболее заметным – порядка 20%. Похоже, что такой прогноз исполнится – первые цифры пассажиропотока за первое полугодие здесь увеличились на 15%, а полетов – на 5%. Эти показатели роста – самые большие из всех трех аэропортов», – сказал глава Lietuvos oro uostai М.Гелжинис.

Из всех аэропортов Литвы можно вылететь в 91 направлении.

В прошлом году три аэропорта обслужили 6,3 млн пассажиров и 61 тысячу полетов.

К слову, Национальный аэропорт Минск в первом полугодии этого года тоже обслужил больше пассажиров, чем в прошлом году. Но цифра все равно ниже, чем у литовцев.

Так, согласно официальным данным, за январь–июнь 2019 г. белорусское авиапредприятие обслужило более 2,2 млн пассажиров, прирост по сравнению с аналогичным показателем 2018 года составил 12,9%. Пассажирская регулярная маршрутная сеть Национальный аэропорт Минск состоит из более чем 55 направлений.

НОВОСТИ ГЕРМАНИИ

Чем не устраивают ветряки немецких экологов и жителей?

На возобновляемые источники в Германии уже приходится более 40 процентов всего объема вырабатываемой электроэнергии. При этом официальная немецкая статистика в этих данных учитывает энергию ветра, солнца, воды, а также получаемую разными путями из биомассы и органической части домашних отходов.

Что касается ветряков, то в 2018 году на наземные (оншорные) и морские (офшорные) ветроэнергетические установки и парки в Германии пришлось почти половина всего объема произведенной возобновляемой энергии – 41% и 8% соответственно (на конец 2018 года в Германии насчитывалось более 29 тысяч наземных ветроэнергетических турбин, в прибрежных морских водах Германии расположено еще около 1350 ветряков).

Для полноты картины приведем расклад по всем источникам в Германии за 2018 год: АЭС – 13,3%, бурый уголь – 24,1%, каменный уголь – 14,0%, природный газ – 7,4%, ГЭС – 3,2%, ветер – 20,2%, солнце – 8,5%, биомасса – 8,3%. В 2038 году в Германии намерены полностью отказаться от сжигания бурого угля для получения электроэнергии. Последний атомный реактор, согласно решению федерального правительства, должны вывести из эксплуатации в 2022 году.

Однако планы установки новых ветроэнергетических турбин в разных регионах все чаще наталкиваются в Германии на сопротивление со стороны населения.

Сейчас в Германии насчитывается около тысячи гражданских инициатив, выступающих против строительства новых ветряков. Их сторонники считают, что эти установки разрушают жизненное

пространство птиц и летучих мышей, уродуют ландшафты, а инфразвук и прочий постоянный шум этих установок вредит здоровью людей, живущих по соседству. Эти инициативы требуют, в частности, в качестве альтернативы рассматривать газовые и паровые электростанции, повышать эффективность угольных станций, а также пересмотреть решение парламента и правительства Германии об отказе от атомной энергии.

Что касается гибели птиц из-за ветровых установок, специалисты называют разные цифры, максимум – до 200 тысяч в год в целом по Германии. Для сравнения: в результате столкновений со стеклами окон и фасадов погибает около 18 миллионов птиц в год.

Также по мнению местных жителей, серьезную проблему представляет необходимость строительства новых энергетических трасс для транспортировки энергии из северных регионов, где ветер дует чаще и сильнее (здесь много таких турбин), к потребителям в западные и южные части Германии. Эти планы вызывают протесты жителей в тех густонаселенных регионах, по которым линии электропередач должны проходить. В некоторых местах люди требуют убирать высоковольтные ЛЭП под землю.

Дискуссии о развитии возобновляемых источников энергии часто ведутся в Германии эмоционально и будут продолжаться в обозримом будущем. Чтобы повысить готовность населения видеть в окрестностях такие установки, предлагается, в частности, отчислять дополнительную часть доходов конкретным регионам на различные нужные и полезные для местных жителей проекты.

ТРАГЕДЫЯ

Павел МАРКЕЛАЎ:
«Магчыма, прах Нікі развеем у розных месцах…»

Беларус, які зараз знаходзіцца на Алясцы, распавёў «Народнай Волі» пра трагічны выпадак, які здарыўся ў Амерыцы з яго жонкай.

Пётр Маркелаў – актывіст ініцыятывы Legalize Belarus, некалькі разоў трапляў на «суткі» за сваю грамадзянскую пазіцыю.

Ніка Ніканава – рэжысёр, у гэтым годзе здымала 20-хвілінны фільм «Пакаленне 328» пра тых, хто асуджаны па наркатычным артыкуле. Апошнім часам жыла ў Амерыцы, вучылася па праграме дакументалістыкі ў New York Film Academy.

1 ліпеня Пётр і Ніка згулялі вяселле і вырашылі накіравацца ў вандроўку па Амерыцы. На Алясцы, калі маладыя людзі спрабавалі пераплысці раку Тэкляніка, дзяўчыну змыла моцнай плынню вады. Пётр выцягнуў яе з вады, але выратаваць жонку не ўдалося…

– Пра абставіны трагедыі не хочацца расказваць, мне балюча, – кажа **Пётр МАРКЕЛАЎ,** які да гэтага часу знаходзіцца на Алясцы ў горадзе Анкарыдж. – 30 ліпеня цела павінны вярнуць з экспертызы, пасля чаго можна будзе праводзіць крэмацыю.

– У Амерыцы ў вас было вясельнае падарожжа?

– Гэта было звычайнае падарожжа. Проста так супала, што мы пажаніліся за дзень да таго, як адправіліся ў вандроўку.

– У інтэрнэце сям'і Нікі за суткі сабралі больш за 20 тысяч долараў…

– Наколькі мне вядома, збор сродкаў ініцыяваў хлопец, які быў у нас на вяселлі першым сведкам. Але грошы і на самай справе патрэбны. Кажуць, што толькі за крэмацыю неабходна заплаціць каля 10 тысяч долараў, білет да Анкарыджа (у адзін бок) каштуе 1000 долараў.

Калі ж нешта застанецца, то маці Ніка хоча, каб гэтыя грошы пайшлі на завяршэнне фільма, бо ён яшчэ крыху недапрацаваны. І я так хачу бы. Калі прыеду ў Нью-Ёрк, то буду сустракацца з сябрамі Нікі з акадэміі. Абмяркуем лёс фільма, магчыма, дадаткова аб'явім збор сродкаў. Усе вельмі хочуць закончыць гэты праект, бо так хацела Ніка.

– Дзе пахаваюць вашу жонку?

– 30 ліпеня сюды павінна прыляцець мама Нікі, таму будзем абмяркоўваць гэтае пытанне. Але даведаўся, што некаторыя бяруць прах сваіх блізкіх у падарожжы. У месцы, дзе памерлыя людзі хацелі б пабываць. І пакрысе развейваюць прах у тых самых месцах.

Я лічу, што гэта вельмі класная ідэя. Вельмі сімвалічна і адначасова ўмацоўвае адчуванне, што чалавек з табой. Толькі не ў рэальным жыцці, а ў памяці. Хаця, натуральна, апошняе слова будзе за маці.

– Дзе Ніка жыла да ад'езду ў Амерыку?

– У Мінску. Затым паехала на востраў Балі займацца сёрфінгам, тры гады правяла там. І толькі затым накіравалася на вучобу ў Нью-Ёрк.

Як ужо казаў, я абавязкова наведаюся да яе калег у акадэмію і ўпэўнены, што мы закончым фільм. Кажуць, калі жыве памяць пра чалавека, то ў пэўным сэнсе жывы і гэты чалавек…

Алесь СІВЫ.

ІНІЦЫЯТЫВА

Павел БЕЛАВУС:
«Беларускае «Басовішча» плануем праводзіць у Валожынскім раёне»

Заснавальнік «Арт-сядзібы» распавёў «Народнай Волі», што ўжо ў наступным годзе ў Беларусі можа прайсці новы рок-фестываль.

19–20 ліпеня ў польскім Гарадку прайшоў 30-ы беларускі музычны рок-фестываль «Басовішча», і, па словах арганізатараў, ён быў апошнім. Маўляў, складаная фінансаваная сітуацыя больш не дазволіць правесці мерапрыемства на адпаведным узроўні.

Тым часам заснавальнік «Арт-сядзібы» Павел Белавус загарэўся ідэяй арганізаваць такі ж фэст у Беларусі.

«У наступным годзе – 30 гадоў Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце, – напісаў ён на сваёй старонцы ў «Фэйсбуку». – *Калі хопіць імпэту і сіл, то правядзём новы беларускі фестываль на двух вялікіх і маляўнічых палянах каля Падневічаў на беразе Іслачы, які стане пераемнікам «Басовішча», што адбудзецца ў гэтым годзе апошні раз».*

– Пакуль што ёсць толькі месца для правядзення фэсту і жаданне яго арганізаваць, – дадае **Павел Белавус**. – Але ўсё будзе залежаць ад таго, ці хопіць у нас сродкаў і сіл, каб планы сталі рэальнасцю.

Добра было б знайсці нейкага спонсара альбо інвестара, каб праект хаця б акупляўся. Таму паспрабуем рэалізаваць ідэю, але больш канкрэтна на гэтую тэму можна будзе размаўляць толькі вясной наступнага года.

– Пра фармат мерапрыемства пакуль не думалі?

– Мне хочацца, каб на фестывалі выступалі і лепшыя беларускія гурты, і адкрываліся новыя імёны. Акрамя таго, музычнае свята можна сумясціць з прыемным турыстычным адпачынкам для наведвальнікаў мерапрыемства. Напрыклад, плануем распрацаваць веласіпедныя маршруты, прагулкі на байдарках па Іслачы. Спадзяюся, што ўсё ў нас атрымаецца.

– Чаму выбралі менавіта гэтае месца для правядзення фестывалю?

– Вёска Падневічы знаходзіцца ў Валожынскім раёне, за 40 кіламетраў ад Мінска. Па-першае, гэта гістарычна цікавае мястэчка (тут, напрыклад, пахаваны Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч) і, па-другое, я аднасна не так даўно пераехаў сюды жыць, таму, як кажуць, прасцей будзе арыентавацца на мясцовасці і знаходзіць кантакт з мясцовымі ўладамі. Мяркую, апошнія таксама зацікаўлены, каб у іх штогод праходзіў такі фэст. Турысты яшчэ нікому не перашкаджалі.

Віктар ШПАК.

РЭГІСТРАТУРА

Даражэй, чым у «лечкамісіі». Якія цэны ў новым дзяржаўным медцэнтры?

У Мінску ў ліпені адкрыўся новы дзяржаўны медыцынскі цэнтр – «Аква-Мінск Клініка». Ён знаходзіцца ў Серабранцы, побач з фізкультурна-аздараўленчым комплексам мікраёна. У спісе паслуг – ад стаматалогіі да пластычнай хірургіі. У пабудову медцэнтра інвесталі 10 мільёнаў еўра. «Наша Ніва» пагледзела на цэны і параўнала з тым, колькі такія ж паслугі каштуюць у прыватных і іншых дзяржаўных клініках.

Прыём тэрапеўта (неўролага, кардыёлага, педыятра ці эндакрынолага) у новым цэнтры каштуе 31 рубель. У прыватных цэнтрах – ад 24 да 37 рублёў. А ў 23-й паліклініцы ў той жа Серабранцы тэрапеўт вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі кансультуе за 9 рублёў.

За прыём акушэра-гінеколага ў новай клініцы давядзецца заплаціць 34 рублі. Цікава, што ў Рэспубліканскім клінічным медцэнтры Упраўлення справамі прэзідэнта паслуга абыдзецца на 8 рублёў танней. У прыватных цэнтрах цэны стартуюць ад 25 рублёў.

ЭКГ у дзяржаўным медцэнтры Серабранкі каштуе 4 рублі. У 23-й паліклініцы – усяго на паўрубля танней. У тых жа «Ладэ» ці «Нардзіне» – ужо 11 рублёў.

Калі параўноўваць, напрыклад, цэны на УГД сэрца, то ў новай клініцы гэта 40 рублёў, у «лечкамісіі» – 37, у прыватных медцэнтрах – да 70 рублёў.

NN.by

ЛІКБЕЗ

Як правільна хадзіць у ягады?

Парады ад «Аховы птушак Бацькаўшчыны» і лясніча́га Кашара-Альманскага лясніцтва, Столінскага лясгаса Аляксандра Колба, які працуе на Альманскіх балотах.

Што нельга рабіць у ягадах?

1.Паліць вогнішчы. Агонь і пажар – самая вялікая небяспека для лесу. Па статыстыцы, пік пажараў прыпадае на пачатак верасня. Чаму? Гэта перыяд самай нізкай вады ў лесе. І пачатак сезона збору брусніц і журавін. «Парушэнне правілаў пажарнай бяспекі – самае частае парушэнне ў нашым лясніцтве», – кажа Аляксандр Колб.

2.Кідаць акуркі і запалкі. Калі паліш – будзь пільны. Тушы любую крыніцу агню.

3.Карыстацца петардамі і іншай піратэхнікай.

4.Рабіць самастойныя шматдзённыя стаянкі ў недазволеных месцах.

5.Палохаць птушак і падыходзіць блізка (бліжэй за 200 метраў) да гнёздаў. Некаторыя птушкі ўжо не вернуцца ў гняздо, калі чалавек спалохаў яе ці падышоў блізка да гнязда. Птушаняты застануцца адны, і хутчэй за ўсё загінуць. Заўважылі гняздо ў лесе? Не падыходзьце да яго і не размаўляйце гучна.

6.Пакідаць, закапваць ці паліць смецце.

Якую ваду піць у лесе?

Адказвае Максім Нямчынаў, спецыяліст па прыродаахоўных пытаннях «Аховы птушак Бацькаўшчыны»:

– Лепш за ўсё піць ваду, узятую з сабой. Ваду таксама можна браць у студнях ці калонках на спецыяльна абсталяваных стаянках у лесе і на балотах.

– Што рабіць, калі такой вады няма, а стаянка ў лесе некалькі дзён?

– Дажджавая вада ці вада з верхавога балота амаль дыстыляваная, без солей. Такая вада не спатольвае смагу. Піць яе бессэнсоўна, яна не затрымліваецца ў арганізме.

Вада ў лясных рэках і крыніцах можа быць небяспечнай з-за эпідэміялагічнага пункту погляду. Яе трэба кіпяціць, каб пазбегнуць заражэння, – гэта дапаможа ад кішачных інфекцый. Яна можа быць забруджана пестыцыдамі і ўгнаеннямі. А ад гэтага нават кіпячэнне не дапаможа.

Што можна і трэба рабіць у лесе?

1.Збіраць ягады ў сезон. Напрыклад, сезон збору журавін пачынаецца напрыканцы жніўня – пачатку верасня. Інфармацыю пра пачатак сезона можна даведацца ў мясцовым лясніцтве, адміністрацыі ахоўнай тэрыторыі, на сайтах мясцовых улад і ў раённай прэсе.

2.Забіраць смецце з сабой.

3.Карыстацца спецыяльна абсталяванымі стаянкамі. Чаму? Гэта бяспечна, таму што там можна хутка атрымаць дапамогу, туды пракладзены дарогі, там ёсць іншыя людзі, якія змогуць дапамагчы. Смецце вывозяць лясгас, ёсць прыбіральня. Гэта важна. Такія стаянкі, як правіла, абсталяваны ў небяспечных для дзікай прыроды месцах.

4.Карыстацца для збору ягад дазволенымі прыладамі. З 2019 года можна збіраць ягады грабянямі. Але! Паміж зубцамі павінна быць не менш за 5 мм.

5.Паведаміць у пажарныя службы ці лясніцтва, калі заўважылі агонь ці пажар. Тэлефон 101, 112.

6.Мець з сабой мабільны тэлефон і навігатар з запоўненай батарэяй, каб быць на сувязі і не заблукаць.

Колькі чалавек можа сабраць ягад за дзень? «Некаторыя збіраюць і па 50–60 кг, некаторыя па 10 кг», – кажа Аляксандр Колб.

ГАСТРОЛИ

В китайской опере женщинам платят больше, чем мужчинам

Две недели назад Большой театр Беларуси завершил свой сезон, но это не повод, чтобы не интересоваться новостями лучшей музыкальной площадки страны. Тем более когда есть такие, прямо скажем, экзотические. В начале сентября в рамках Дней культуры Китайской Народной Республики на сцене Большого пройдут два спектакля традиционной китайской оперы.

Во всем мире нет культуры, похожей на китайскую, она одна из самых древних. Конкретно жанру китайской оперы – около двух тысяч лет. Спектакли поражают сложными визуальными образами, детально проработанными костюмами и оригинальным графичным гримом. Когда-то, чтобы подготовить первоклассных актеров китайской оперы, создавались специальные школы, куда определяли в основном сирот и обучали их всем необходимым знаниям. Тем не менее быть актером считалось самой позорной профессией в древнем Китае, ею могли заниматься только низшие классы населения. К тому же все роли, даже женские, исполнялись только мужчинами. Парадокс, но в наши дни китайская опера, в которую, естественно, принимают теперь работать и противоположный пол, – одно из немногих рабочих мест в Поднебесной, где женщинам всегда платят больше, чем мужчинам.

В Минске покажут спектакль «Военачальницы семьи Ян». Его сюжет при всей историчности вполне себе феминистский, хотя действие и происходит в Китае двенадцатого века. В ходе войны между династическими княжествами Сун и Ся погибает генерал Ян – предводитель сунского войска. В эту нелегкую минуту женщины семьи Ян решают возглавить войско и защитить свои земли от вторжения.

Сценическое действо всегда сопровождается музыкой, исполняемой на традиционных китайских инструментах. Это придает спектаклям еще больший национальный колорит.

Китайская опера считается национальным сокровищем Поднебесной, а в 2014 году ЮНЕСКО включила китайскую оперу в список Всемирного культурного наследия.

Виктория ДРОЗД.

ВІНШУЕМ!

Браслаў вызначыў каралеву прыгажосці

На опэн-эйры «Viva Braslav» ёю стала Веранiка Адамовіч – беларускамоўная студэнтка БДЭУ.

У фінале фестывалю прынялі ўдзел 14 канкурсантак. Пераможца атрымала права на конкурс прыгажосці ў Італію і грашовую прэмію ў памеры 1000 рублёў.

Веранiка Адамовіч добра валодае беларускай мовай.

NN.by

ЧУЛІ?

Беларускі футбаліст прадае дом на беразе Мінскага мора за 825 тысяч долараў

Вёска Лапаровічы ўжо даўно асацыюецца з імёнамі вядомых спартсменаў. Тут на першай берагавой лініі Мінскага мора пабудавалася тытулаваная біятланістка Дар'я Домрачава, побач з ёй – трэнер зборнай Беларусі па біятлоне Андрыян Цыбульскі. На суседняй вуліцы размешчаны дамы знакамітых футбалістаў: Аляксандра Глеба, Віталя Радзівонава, Аляксандра Юрэвіча і Віктара Ганчарэнкі.

Як стала вядома REALTY.TUT.BY, Аляксандр Юрэвіч, былы ігрок нацыянальнай зборнай, а цяпер трэнер салігорскага «Шахцёра»,

выставіў свой дом на продаж. Вось як ён выглядае.

Дом плошчай 238 квадратных метраў быў пабудаваны ў 2014 годзе. Плошча ўчастка – 20 сотак. Акрамя дома, тут ёсць і лазневы комплекс. Аб'ект прадаецца за 825 тысяч долараў у эквіваленце.

Народная Воля http://www.nv-online.info 30 ЛІПЕНЯ 2019 г.

ПЕРАЖЫТАЕ

ЛЁС ІНШАДУМЦАЎ

Тэкст, які ніжэй прапаноўваецца ўвазе чытачоў, быў напісаны ў гады «перабудовы» маскоўскім паэтам і перакладчыкам Юрыем Айхенвальдам (1928–1993). Яго дзед, літаратурны крытык і публіцыст Юлій Айхенвальд (1872–1928), быў у 1922 годзе высланы з СССР на «філасофскім параходзе». Бацька, эканаміст Аляксандр Айхенвальд (1904–1941), з 1933 года знаходзіўся ў зняволенні па палітычных абвінавачаннях і быў расстраляны пры адступленні савецкіх войскаў. Маці Юрыя Айхенвальда Яўгенія Сітнікава была арыштавана ў 1938 годзе і асуджана нарадай пры НКУС на 8 год зняволення, пасля якога адбывала ссылку ў Карагандзе. Сам Юрый Айхенвальд, студэнт педагагічнага інстытута, у 1949 годзе быў таксама арыштаваны і сасланы з Масквы ў Караганду на 10 год «за антысавецкія выказванні», а ў 1951 годзе яго ўжо ў ссылцы зноў арыштавалі «за тэрарыстычныя выказванні», пасля чаго ён трапіў у Ленінградскую турэмную псіхіятрычную бальніцу. Пасля выхаду з лячэбніцы і рэабілітацыі ў 1955 годзе Айхенвальд скончыў педагагічны інстытут і працаваў настаўнікам літаратуры ў школе, але ў 1968 годзе быў звольнены за тое, што падпісаў ліст-пратэст у сувязі з судом над Аляксандрам Гінзбургам і Юрыем Галанскавым. У далейшым ён стаў «вольным мастаком», працаваў як літаратурны і тэатральны крытык, перакладаў п’есы для тэатра, публікаваў вершы і прозу ў сам- і тамвыдаце.

Успаміны «Тэатр у вар’ятні» былі напісаны Айхенвальдам для часопіса «Театр», але так і не былі апублікаваны. У архіве Міжнароднага «Мемарыяла» (Масква) захоўваецца рукапіс артыкула са шматлікімі аўтарскімі праўкамі (ф. 197, воп. 1, спр. 6, без пагінацыі). Для дадзенай публікацыі зроблены нязначныя скарачэнні.

У тэксце артыкула фігуруе, але не называецца па імені, жонка Юрыя Айхенвальда. З Валерыяй Міхайлаўнай Герлін (1929–2012) Айхенвальд пазнаёміўся ў 1950 годзе ў ссылцы, куды яна трапіла як дачка расстралянага ў час вялікага тэрору «ворага народу»; пара неўзабаве ўзяла шлюб. Пасля вяртання са ссылкі ў 1953 годзе Валерыя Герлін таксама настаўнічала, у 1968 годзе яна падпісала ліст у абарону Гінзбурга і Галанскава, а пасля выхаду на пенсію ўдзельнічала ў працы таварыства «Мемарыял».

Адным з галоўных герояў артыкула Айхенвальда з’яўляецца Аляксандр Асаркан (1930–2004), маскоўскі тэатральны крытык і літаратар, які ў пачатку 1980-х эміграваў у ЗША. Асаркан быў вядомы не толькі сваімі апублікаванымі тэкстамі, але і сваім ладам жыцця. Асаркан, майстар вуснага расказа (не апавядання, а менавіта расказа),ператварыў сваё жыццё ў своеасаблівы перформанс. Многія маладыя прадстаўнікі маскоўскай інтэлігенцыі 1960–1970-х трапілі пад яго ўплыў як настаўніка. Таксама Асаркан вядомы сваімі паштоўкамі, якія дасылаў нават з Масквы ў Маскву сваім сябрам – удзельнікам дыялогу па пошце. Пазней, праўда, ён дасылаў іх ужо не з Масквы, а з Чыкага. Паштоўкі былі гэтакім мэйл-артам, хаця і зусім не разлічаным на галерэйнае ці музейнае існаванне.

Адсутнічае ў тэксце, але прысутнічае ў ім нябачна Павел Уліцін (1918–1986), расійскі авангардны пісьменнік. Раннія творы Уліціна былі канфіскаваны пасля арышту ў 1951 годзе за спробу прайсці ў Пасольства ЗША ў Маскве і ў вынікуператрусу ў яго дома 7 лютага 1962 года. Пазнейшыя творы хадзілі ў самвыдаце і фрагментарна публікаваліся ў тамвыдаце, але на радзіме сталі выходзіць у 1990-я ў часопісах і асобнымі кнігамі толькі з 2002 года. Творы Уліціна – своеасаблівы маналог свабоднымі асацыяцыямі, нястрыманы палёт думкі аўтара, у якім ён спасылаецца на падзеі ўласнага жыцця і згадвае асабіста знаёмых яму людзей, а таксама абапіраецца на вельмі шырокі пласт літаратуры (уключна з аўтарамі, забароненымі ў СССР, як Оруэл) і аперуе гістарычнымі асобамі і звязанымі з імі падзеямі. У сваіх творах (у тым ліку ў нядаўна апублікаванай кнізе «Четыре кварка» и другие тексты») Уліцін не раз згадвае і сваіх знаёмых па Ленінградскай турэмнай псіхіятрычнай бальніцы, дзе ён правёў амаль тры гады (1952–1954).

Чаму «Тэатр у вар’ятні» упершыню публікуецца ў беларускім выданні? Па-першае, расійскія выданні, на дзіва, мала цікавяцца Айхенвальдам, хаця персанаж гэты па маскоўскіх мерках відны. Чаму б Мінску не перахапіць ініцыятыву? Па-другое, гэты артыкул мае самае непасрэднае дачыненне да вельмі мінскіх спраў. Адначасова з Айхенвальдам у Ленінградскай турэмнай псіхбальніцы ўтрымліваўся з Беларусі Кім Хадзееў (1929–2001), прычым Хадзееў дакладна быў знаёмы і з Айхенвальдам, і з Асарканам, і з Уліціным. Так што з артыкула можна ўявіць умовы ўтрымання Хадзеева і кампанію, у якую ён трапіў у ЛТПБ. У апошнія гады асоба Кіма Хадзеева прыцягвае да сябе прыкметную ўвагу; увесну бягучага года пра яго выйшла даволі пухлая кніга ўспамінаў, у якой фігуруюць і адрасаваныя Хадзееву паштоўкі Асаркана. А Уладзімір Някляеў, напрыклад, не проста ўвёў Хадзеева (разам з Уліціным і Асарканам) як персанажа ў «Аўтамат з газіроўкай з сіропам і без»; адна з цэнтральных гісторый рамана – гэта гісторыя крымінальнай справы 1962 года, якая аб’яднала Уліціна, Хадзеева і акцёра Эдуарда Гарачага. Хадзееў прывёз з Масквы ў Мінск кнігі Уліціна «Табу» і «Анти-Асаркан», разам з Гарачым даваў пачытаць гэтыя кнігі ахвочым да авангарду. За што абое і паплаціліся: Хадзееў ізноў паехаў у ЛТПБ, а Гарачы – у Мардоўскія лагеры для палітзняволеных за «антысавецкую агітацыю». Па гэтай самай справе ў Уліціна і быў вобыск. Але па маскоўскіх стандартах творы Уліціна выявіліся недастаткова «антысавецкімі», каб пасадзіць іх аўтара. Уся справа знайшла непасрэднае адлюстраванне ў творах Паўла Уліціна, апублікаваных у мінулым годзе ў кнізе «Четыре кварка» и другие тексты», да якой і адсылаю шаноўную публіку. Спадзяюся, і ў мяне знойдзецца іншая нагода пра некаторыя акалічнасці гэтай справы распавесці.

А пакуль прапаноўваю вярнуцца ў першую палову 1950-х гадоў у інтэрпрэтацыі Юрыя Айхенвальда.

Уладзімір ВАЛОДЗІН, гісторык.

★★★

ЮРИЙ АЙХЕНВАЛЬД

ТЕАТР В СУМАСШЕДШЕМ ДОМЕ

Зэки – всегда тени былой своей реальности: тени своего прежнего генеральства, профессорства или иного достоинства. Б/з/к, больные-заключенные тюремных психиатрических больниц были тенями теней, уже совершенно бесправными и бессильными. И тем не менее в Ленинградской тюремной психиатрической больнице существовала художественная самодеятельность. Меня привезли в эту больницу со следствия по пресловутой «пятьдесят восьмой» в мае 1952 года. И очень скоро я оказался участником самодеятельного концерта вместе с Александром Асарканом, благодаря которому я из приемного отделения сразу же попал в отделение для выздоравливающих.

Александр Асаркан, впоследствии блестящий и памятный многим эссеист и критик, теперь житель Соединенных Штатов, был в то время тоже больным-заключенным «психушки» на Арсенальной 9, которую, впрочем, правильнее было бы назвать «психарней», ибо решительно ничего уменьшительно-ласкательного в этой огромной и мрачной тюрьме не было.

Асаркан тогда баловался стихами, одно четверостишие я помню:

Лучше ехать по кривой дороге,
Чем все время следовать вперед.
Все системы лживы и убоги.
Правильно всегда наоборот.

Эти строки для самодеятельности умалишенных не годились, поскольку больно задевали принципы социальной ориентации здравомыслящих людей. Для концерта Асаркан придумал другой стихотворный текст; оттуда я помню только две строчки:

Внизу Ромео кличет
Блатную Беатриче.

Совмещение Шекспира и Петрарки требует пояснения, тем более что «Беатриче» звалась Ленка Черная из Петрозаводска, а Ромео был литовец Йонас-Йозис (фамилии не помню).

Этот театр масок, но театр в жизни, возник у нас в психушке из-за того, что на ее территорию выходил один из корпусов женской исправительно-трудовой колонии. «Красны девицы» в своих светелках, за решетками, но без козырьков, находили себе среди нас кавалеров, с которыми изъяснялись жестами, записками (записки назывались «ксивы»), усвоили даже азбуку для глухонемых. Получался естественный театр мимики и жеста – отнюдь не театр теней. Это был театр страстей, осуществлявшихся потом и в переписке, где сценой был бумажный лист, а «играли» любовные фразы. Впрочем, я знаю случай, когда такая «игра» завершилась на воле свадьбой. Да и мой роман в «ксивах» с «Золушкой» перешел вскоре в добрую дружбу, и «Золушка» пересылала мои письма жене на волю (т. е. в ссылку, где жена тогда находилась). При этом «Золушка» знала, что пересылает письма моей жене.

Нам нечего было дарить своим «блатным Беатриче», кроме влюбленных «ксив»; встречи были невозможны. Режим наш был близок к режиму спецлага: мы ведь были преступники государственного значения.

Осеннюю листву на дворе подметал бывший генерал-лейтенант Варенников. На уборке двора занят был генерал-майор инженерной службы Курганов. В прогулочном дворике четвертого отделения положенных 2/3 часа в день проводил академик, бывший министр иностранных дел советской Эстонии Круус...

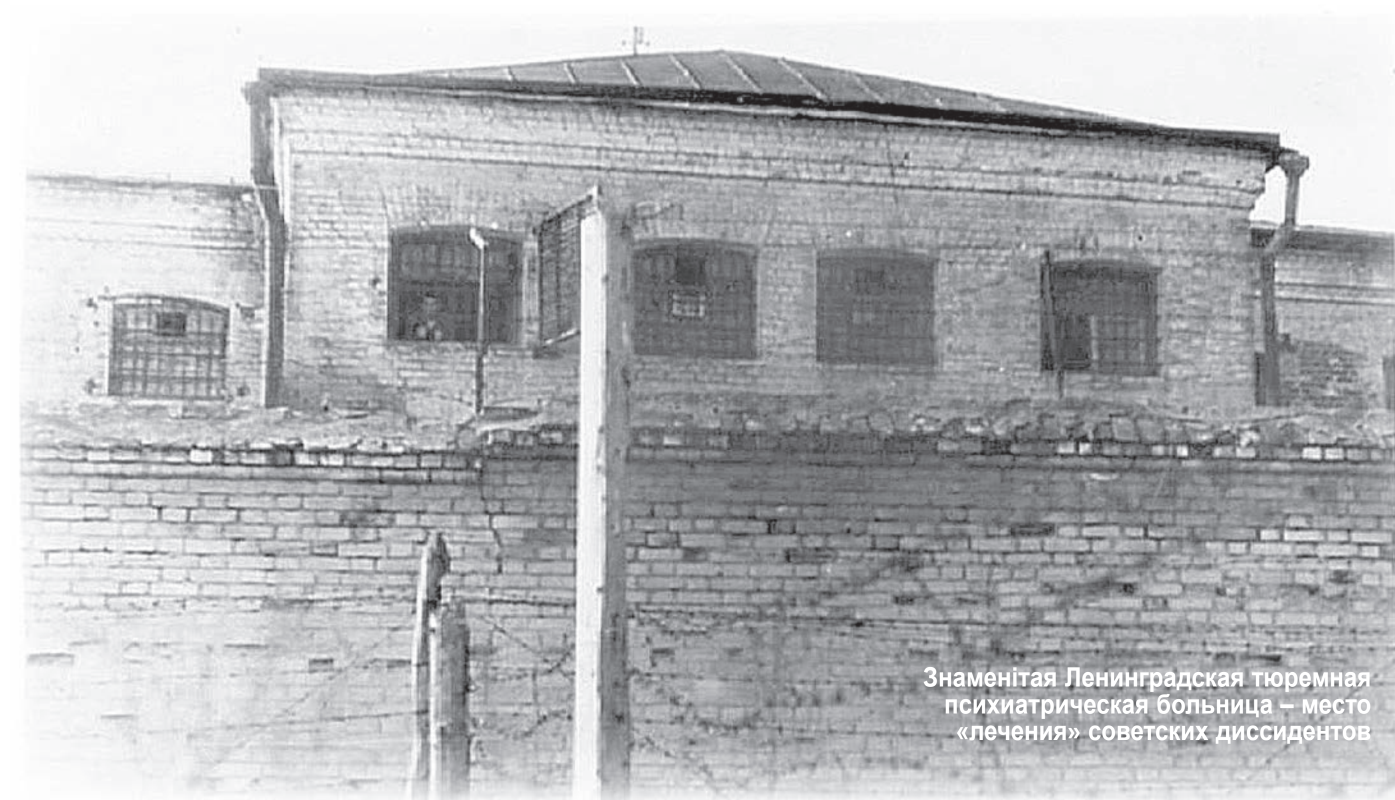
Свиданий нам вообще не разрешалось, зато у наших прекрасных дам свиданки были каждую неделю, пронести там можно было всё, что угодно. И мы получали от своих «Светочек», «Беатрич» и «Золушек» запретные бритвы, сигареты, иногда даже водку, которую «красны девицы» сбрасывали своим «добрым молодцам» в резиновых грелках.

Но у этого житейского театра любви были свои яростные отрицатели: надзиратели. Из-за них влюбленным парам и приходилось переименовываться. Наши дамы любили красивые имена, мы не отставали от них. Если же надзиратели нас ловили, то наказания были суровы: прекрасных дам сажали в карцер и лишали свиданий, а кавалеров отправляли из отделений для выздоравливающих в отделения для «чокнутых», откуда на работу не выводили, где камеры были закрыты днем и ночью, а в палатах попадались дети Ленина и Сталина, которые были гораздо опаснее детей лейтенанта Шмидта.

Вообще по жанру обстановка Ленинградской психарни была в значительной мере театром клинического абсурда, иногда становившемся абсурдом трагическим.

Сашины стихи про блатную Беатриче так и не попали на эстраду нашего желтого дома: заведующая отделением, капитан эмвэдэшной медицинской службы и наш цензор, запретила этот реализм, противоречащий правилу не разглашать (нарушения) тюремного режима.

Но это не значит, что жизнь наша вовсе не отразилась в зеркале нашей сцены.

Знаменітая Ленинградская тюремная психиатрическая больница – место «лечения» советских диссидентов

В нашем дружном кружке, где старшему, Виктору Г., исполнилось 26 лет, был очаровательной внешности, милый и умный юноша лет двадцати, любивший рассказывать о себе какую-то приключенческую историю, что-то о работе в советской разведке. Мы заподозрили во всем этом юношескую псевдологию, но потом вдруг почему-то решили, что если среди нас есть стукач, то это именно он, Илья Г.

Тут я оговариваюсь, что по фамилиям буду называть только тех, кто уж точно не будет за меня на это в обиде. Илью я называть не стану, во-первых, потому, что наше предположение было полной чушью, а во-вторых, потому, что этому почтенному профессору, ученому-филологу сегодня, может быть, и вспоминать не хочется эту дурацкую историю.

Мы решили дать понять Илье, что он раскрыт. Для этого я написал стихи о том как купил щенка, и щенок все не рос, зубы у него не прорезались – и оказалось, что это не щенок, а старая собака.

В 44-й палате на четверых, в нашем клубе и штабе, отчасти повторилась сцена «Ловушки» из «Гамлета»: я при Илье прочел это стихотворение, а все смотрели, как он будет реагировать. Из стихотворения я помню лишь последние строки:

Я долго грустил и курил табак.
А вывод мой был таков:
Как часто в жизни старых собак
Принимают за малых щенков.

Читая это, я смотрел на Илью со значением. Он глядел на меня открытым взглядом героя из кинофильма «Подвиг разведчика», советского разведчика, привыкшего всегда смотреть открытым взглядом. Он все понял. И похвалил стихи. Вот их-то я и читал на нашем самодеятельном концерте.

Концерт повторялся раза три – не только для нашего, но и для других отделений. Там были, кроме чтения, вокальные номера.

Исполнители были иногда в обычной нашей одежде (полосатые куртки и брюки), иногда в рабочей (черная куртка, черные брюки); концертантам сестра-хозяйка выдавала по их просьбе для участия в концерте новую черную х/б пару.

Трудно рассказывать о театре в нашей психтюрьме, не говоря о том, кем были наши мастера сцены, и не касаясь бытовых деталей: искусство связано с жизнью, а в сумасшедшем доме особенно.

Как и на воле, была у нас политическая цензура. Военные и штатские врачи отбирали номера для концертов, проходивших в большом зале отделения этажом ниже нашего (седьмого, закрытого отделения) в соответствии с жестким принципом, обратным тому, который всесилен был в мире психически здоровых сограждан. Сограждан на воле пичкали политизированным до предела искусством. Нам в сумасшедшем доме политизированное искусство категорически запрещалось. Такие слова, как «Маркс», «Энгельс», «Ленин», «Сталин», «коммунизм», «большевик», было запрещено произносить на концертах. Запрет на политику в искусстве объяснялся опять-таки политическими соображениями: психов из «закрытых» отделений эти слова могли спровоцировать на вспышки. Услышав, скажем, слово «Сталин», какой-нибудь бандеровец, настаивавший, что перед тем, как он стрелял в немецких или советских солдат, ему каждый раз являлась благославляющая Дева Мария, вполне мог крикнуть:

– Ганьба! (Т. е. «позор» по-украински).

А другой невыдержанный псих мог поддержать:

– Смерть усатому!

Потом, скорее всего, этих больных «полечили» бы инсулиновыми шоками, но самое кощунство оскверняло и как бы сводило на нет всю тюремную стенотерапию.

Моноспектакль о Кериме, испытателе подводной лодки и герое Отечественной войны, однако, разрешили: там не было имен, раздражающих зрителей. Этот моноспектакль сделал из одноименной поэмы (автора не помню) Андрей К., ныне преподаватель театрального искусства в Москве, а в то время – бывший актер Театра сатиры, где он успел после окончания Щукинского училища сыграть два сезона, после чего и стал за излишнюю любознательность заключенным психом. На политзанятиях он спросил у преподавателя, правда ли, что существует некое завещание Ленина; отрицательным ответом не удовлетворился, стал докапываться до истины и выкопал яму, в которую сам же угодил. Кто-то донес, что он распространялся в актерской компании, будто великий Ленин обложил в завещании великого Сталина, но от народа все это скрыто. Андрея взяли. К счастью, дальше дело повернулось тем, что его отправили на экспертизу, эксперты-психиатры признали, что крамолу он нес в состоянии патологического опьянения; и Андрей оказался у нас, под крылом Невмениды, еще неведомой древним грекам музы-покровительницы попавших в психзоны (…) душ. Тяжко было под этим крылом, но несравнимо легче, чем в каторжном спецлаге с номерами. Легче при условии, что безумец вел себя с умом: признавал себя больным, ничего не требовал, и только смиренно просил, не настаивал на своей невиновности. Такое поведение означало, что он сознательный, выздоравливающий больной. Таких больных держали в Ленинградской психарне по тогдашним понятиям недолго, потом большинство получало от Особого Совещания пятилетнюю ссылку в Сибирь или Казахстан. Поэтому многие из тех, кому грозило минимум 8 лет спецлага, а потом ссылки, почитали музу Невмениду своей спасительницей. Мы были в их числе.

От всех нас Андрей К. отличался тем, что, кроме потери свободы, его мучила еще одна невыносимая утрата: потеря театра. И до того, как вместе с Сашей Асарканом взяться за «Голого короля», он сделал свой моноспектакль. Врачи и сестры знали, что он, артист, готовит свое выступление, поэтому доносы бдительных больных и несведущих охранников на его патологическое поведение (разговаривает сам с собой, вскрикивает, жестикулирует) во внимание не принимались.

Декорации моноспектакля были по тем временам вызывающе формалистичны: табурет, обернутый белым, стоял на задрапированном темной материей возвышении. Сзади была ширма-выгородка, дававшая белый фон.

Я помню из моноспектакля одну только строку-сценку:

– Керим два дня блуждал по всем отсекам...

Я заметил Андрею, что подлодки маленькие и блуждать там негде, вышло поэтическое преувеличение. Андрей мне ответил, что сыграет это как метафору.

Он ее играл так.

Сидя в позе роденовского «Мыслителя», вдруг произносил: «Керим». Тут же рывком вставал со своей табуретки и делал шаг под продолжение фразы: «два дня блуждал». Затем, оставаясь на месте, он яростно оглядывался, словно раненый лев, и продолжал, чуть понизив голос и даже с легким кавказским акцентом: «по всем отсекам». Он чуть нагибался, руки и тело его были подчеркнуто напряжены, но он не делал больше ни шагу. Он был похож на барса, готового к прыжку. Уже потом, на воле, я заметил, что стремление обеспечить поэтический смысл стихов физическим действием, чтобы было на что смотреть, а то, не дай Бог, зритель соскучится только слушать, было свойственно не только театру безумцев, но и театру здоровых людей. Тогда, в психтюрьме, эта манера играть стихи меня только удивила, но Андрей мне понравился: во всем, что он делал, была какая-то истинность и, главное, огромная самоотдача. (…)

Однако лучшей ролью Андрея К. в ЛТПБ стала роль Короля в пьесе Е.Шварца «Голый король». Этот король был не просто капризным (…) стариком, как его потом нередко играли; в нем оживала вдруг некая грозная проницательность (след от образа Керима), и тогда казалось: еще секунда, и он поймет, что его дурачат.

Саму пьесу заново написал Саша Асаркан; он был сорежиссером Андрея. Пьесу заново писал Асаркан потому, что шварцевского текста у нас не было, как не было и самого Шварца, которому, как мы считали, было бы самое место в нашей компании в статусе выздоравливающего безумца, ибо какой разумный человек мог написать пьесу «Дракон»? Разумные люди писали «Василия Теркина» или «Молодую гвардию» на худой конец. «Дракона» нам подробнейшим образом пересказал Асаркан. Но даже в нашем аполитичном сумасшедшем доме ставить его было бы безумием. Остановились на «Голом короле», которого Саша знал близко к тексту, но все же ему очень многое пришлось сочинить заново. Он, например, придумал вместо роли Ученого у Шварца роль Доктора Всех Наук.

Ее играл тихий и умный чеховского вида старик, ученый-филолог Ш. Он попался на том, что обстрелял все инстанции письмами, в которых требовал поставить памятник жертвам незаконных репрессий при Ежове. Хотя слово «ежовщина» было термином полуофициальным, обозначавшим осуждённые еще XVIII съездом партии «перегибы» тридцать седьмого года, в начале пятидесятых упоминать о «ежовщине» было не ко времени. Вот ученого и определили в сумасшедшие, сочтя идею, легшую сейчас в основу всесоюзного общества «Мемориал», паранояльным бредом. А ждать-то, пока эту идею признают разумной, было по историческим масштабам не так уж и долго – каких-нибудь сорок лет...

Что-то будет сорок лет спустя в моем отечестве?
Но вернемся в наш бедлам.

Я не помню подробностей асаркановского текста пьесы Шварца. Но в тексте были строки, особо актуальные для нашей психтюрьмы. Например, Король, ударив одного из стражников, отдергивал явно ушибленную руку и говорил:

– Кормишь вас, кормишь кашей, а никакой в вас мягкости нет!

Зал отзывался смехом, ибо каша была главным элементом тюремного рациона.

Эти два стражника пели:

Первый. – Бьют часы у нас на башне.
Второй (просыпаясь). – Где бьют? Кого?
Первый. – День кончается вчерашний.
Второй. – Лучше б не было его.

В тексте было много пародийных строк, вполне в духе «постконцептуалистов», но задолго до их появления.

Вообще же спектакль рождался в муках. Начать с того, что вдруг пришлось прервать репетиции из-за исчезновения Асаркана, отправленного разъяренным начальством вниз, в седьмое отделение опасно помешанных. Правда, там с ним в палате был, кажется, полковник из окружения маршала Жукова (тогда людей из этого окружения выборочно хватали), попавший «вниз» за то, что он слишком упрямо настаивал на своей психической полноценности и невиновности. Это соседство облегчало, конечно, Сашину жизнь. Но участникам спектакля пришлось трудно: сопостановщик и «живой текст» пьесы исчез.

Произошло это так: вдруг в коридоре, куда выходил кабинет врачей, запахло дымом. А в кабинете как раз заседала Центральная медицинская комиссия – московский профессор и московский же эмвэдэшный полковник-врач. Пока до носов высокой комиссии дым как будто не доходил, они там спокойно сидели и требовали от б/з/к признания своей вины и своей болезни. Но психи в коридоре беспокоились; медсестры тоже; запах заметно крепчал. Наконец старшая сестра отделения, старший лейтенант по званию, заглянула в Сашину палату. Он там был один и утопал в дыму, как бы в облаках.

(Окончание на 8-й стр.)

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

Алесь СІВЫ

КАЛІ КАРЭТА ПЕРАТВАРАЕЦЦА Ў ГАРБУЗ

Невядома, ці дацягне мінскае футбольнае «Тарпеда» да канца чэмпіянату, але клуб патрапіў, мякка кажучы, у няпростую сітуацыю. Аднак пачнём з перадгісторыі.

У 2015 годзе на сайце «Тарпеда» з'явілася інфармацыя, што каманда пачынае супрацоўніцтва з расійскай групай кампаній «Мірком», якую ўзначальвае бізнесмен Міхаіл Міроненкаў. Трэба сказаць, што для беларускага футбола Міроненкаў – не нейкі цёмны конік. Яшчэ ў далёкім 1999 годзе бізнесмен вырашыў інвеставаць грошы ў клуб «Лунінец», а затым было супрацоўніцтва яшчэ і з жодзінскім «Тарпеда».

«Сумесна з новым партнёрам распрацоўваецца план развіцця клуба на бліжэйшыя тры гады», – радасна паведамляла ўжо прэс-служба мінскага «Тарпеда», калі расійскі інвестар вырашыў укласці грошы ў сталічны клуб.

І справа пайшла! Каманда выйшла ў першую лігу, затым, па іроніі лёсу, тарпедаўцы замянілі ў вышэйшай лізе «Крумкачоў» – яшчэ адзін прыватны футбольны клуб, які з-за адсутнасці фінансаў не атрымаў ліцэнзію на выступленне ў эліце. Пачалі тарпедаўцы гэтак жа, як і «Крумкачы», досыць жвава і заканчваюць прыкладна аднолькава.

Яшчэ ў маі з'явілася паведамленне, што расійскі інвестар можа спыніць фінансаванне каманды: маўляў, расчараваўся ў выніках, якое паказвае «Тарпеда». Праз нейкі час інфармацыя пацвердзілася. Далей пачаліся затрымкі заробкаў футбалістам і трэнерам, каманду пачалі пакідаць некаторыя ігракі. Дайшло да таго, што пайшлі чуткі, што нават федэрацыя дасць грошы, каб «Тарпеда» хаця б закончыла сезон.

«Балельшчыкі дапамагалі тарпедаўскім іншагароднім футбалістам, аплачвалі харчаванне, – распавядаў пра гаротны стан каманды яе капітан Сяргей Лынько. – *Тое, што зараз адбываецца, – гэта цырк. Калі клуб падае заяўку ў вышэйшую лігу, то ён як мінімум павінен дагуляць. У нас 15 чалавек. Выходзім і робім тое, што можам. Ужо трэці месяц нам не плацяць ні капейкі. Хаця асабіста я шукаць сабе новую каманду не буду. Тут пачынаў, тут і закончу кар'еру»*.

Дырэктар «Тарпеда» Андрэй Салангін не адмаўляе фінансавыя праблемы, але ўсё-такі глядзіць у будучыню з аптымізмам: *«Гадавы бюджэт у нас сфарміраваны. Мы штомесячна атрымлівалі фінансы за пэўныя паслугі, выстаўлялі рахункі. Жылі ад месяца да месяца. Гарантый на паўгода ці год не было. Я паеду ў Маскву і буду сустракацца з людзьмі, якія зацікаўлены ўзяць «Тарпеда». Мы ў вуснай форме абгаварылі ўсе фінансавыя пытанні: колькі патрэбна, каб дагуляць першынство, колькі патрэбна, каб разлічыцца па даўгах. Калі ўсё атрымаецца, то «Тарпеда» працягне гуляць у вышэйшай лізе»*.

І вось у СМІ з'яўляецца ўжо новая сенсацыйная навіна! Па інфармацыі pressball.by, дапамога для «Тарпеда» можа прыйсці… са Смаленска. Смаленскі «Днепр», які гуляў у 3-м дывізіёне расійскай прафесійнай лігі, зняўся з чэмпіянату з-за адсутнасці грошай. І як быццам ігракі «Днепра», якія зараз, відаць, боўтаюцца ў Смаленску без справы, гатовы апрануць майкі мінскага «Тарпеда» і такім чынам выратаваць мінскае «Тарпеда». Праўда, засталася дробязь – знайсці грошы, каб у Беларусі плаціць заробкі расійскім футбалістам. Як казаў той жа Лынько – цырк яшчэ той!

Дарэчы, у бабруйскіх балельшчыкаў да гэтага часу шавеляцца на галаве валасы, калі ім нагадваюць пра расійскіх інвестараў, якія ў 2016 годзе прыйшлі ратаваць мясцовую «Белшыну». Яны таксама абяцалі пабудаваць футбольныя Нью-Васюкі, але ў выніку расійскія бізнесмены зніклі гэтак жа таямніча, як і з'явіліся. А «Белшына» ўвогуле выляцела з вышэйшай лігі ў першую.

Адным словам, казачныя футбольныя праекты – яны прыемныя на слых, але калі карэта ператвараецца ў гарбуз, то гэта ўжо зусім іншая гісторыя. Проза жыцця.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

«Я – першы баец, які здолеў двойчы ўзяць пояс чэмпіёна свету па гэтай версіі…»

Вядомы беларускі баец Віталь Гуркоў заваяваў чарговы тытул.

У мінулыя выхадныя шматразовы чэмпіён свету па тайскім боксе стаў у Кітаі двухразовым чэмпіёнам свету па версіі Kunlun Fight. У фінале беларускі спартсмен атрымаў перамогу над тайскім сапернікам **Саййокам Пумпанмуангам**.

«Я першы баец, які здолеў двойчы ўзяць пояс чэмпіёна свету па гэтай версіі, – паведаміў **Віталь Гуркоў** сваім прыхільнікам. – *Дзякуючы вашай падтрымцы і сваёй упартай працы, мы разам здабылі гэты трафей»*.

За некалькі дзён да перамогі Віталь распавёў «Народнай Волі», што пакуль не збіраецца развітвацца з вялікім спортам.

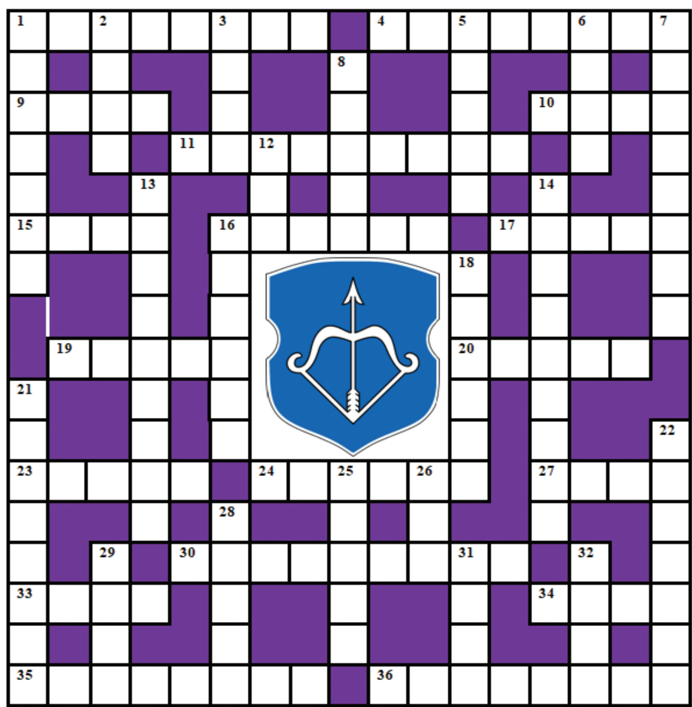

«Старыя траўмы, безумоўна, нагадваюць пра сябе, але адчуваю, што я ў добрай форме», – сказаў ён.

Сяргей НІКАНОРАЎ.

КРЫЖАВАНКА

Брэсту – 1000 гадоў

Па гарызанталі: 1.Назва, пад якой упершыню ўзгадваецца горад Брэст 1000 гадоў таму ў «Аповесці мінулых гадоў»; у гістарычных крыніцах сустракаюцца назвы горада Бярэсце, Берасце, Брэст-Літоўск, а Брэсцкай вобласці – Берасцейшчына. 4.Уладзімір … – вядомы пісьменнік, прафесар, адзін з аўтараў кнігі «Я з вогненнай вёскі», які доўгі час кіраваў Брэсцкім літаратурным аб'яднаннем. 9.Саслоўна-прадстаўнічы орган у ВКЛ у XVI–XVII стагоддзях, пасяджэнні якога часта праводзіліся ў Брэсце. 10.Манетны … – прадпрыемства па вырабе металічных грошай, якое было адкрыта ў Брэсце ў 1659 годзе. 11.Канстанцін … – вядомы беларускі драматург, аўтар п'есы «Брэсцкая крэпасць» пра мужных абаронцаў цытадэлі над Бугам; на сцэнах Брэсцкага драматычнага і іншых тэатраў адбылося 1000 спектакляў, пастаўленых паводле гэтай п'есы. 15.Хвойнае дрэва. 16.Вацлаў … – дзяржаўны дзеяч, дыпламат ВКЛ XVI стагоддзя. 17.Шырокая праезная дарога. 19.Драўляны … – палац-крэпасць, які быў пабудаваны ў старажытным Брэсце ў XII стагоддзі. 20.Магдэбургскае … – прывілей на самакіраванне, якое Брэст атрымаў у 1390 годзе; герб горад атрымаў у 1494 годзе. 23.Адна з частак вялікага кінафільма. 24.Назва футбольнага клуба Брэста, на сёння аднаго з найлепшых у краіне. 27.Плады, якія апалі ад ветру. 30.Ваганні зямной паверхні. 33.Спецыяльны галаўны ўбор. 34.Пясняр. 35. … Філіповіч – имя беларускага пісьменніка-публіцыста XVI стагоддзя, помнік якому ўпрыгожвае адзін з куточкаў Брэста. 36. …, або дзядзінец, – найбольш умацаваная старажытная частка Берасця, дзе ў сённяшні час археолагамі былі раскапаны вуліцы з драўляным насцілам, рэшткі пабудоў; усё гэта захоўваецца ў цікавым археалагічным музеі «Бярэсце».

Па вертыкалі: 1.Адно з крапасных ўмацаванняў у Брэсцкай крэпасці-герої. 2.Шлях па маршруце транспартнага сродку. 3.Забарона на якое-небудзь слова, прадмет, дзеянне. 5.Расліна з прыгожымі буйнымі кветкамі. 6.Галіна дзейнасці (перан.). 7.Работнік газеты, друкарні, выдавецтва. 8.Выдатны дзеяч ВКЛ, берасцейскі староста, які ў 1553 годзе заснаваў у горадзе першую на Беларусі друкарню. 12.Назва адной з гасцініц Брэста. 13.Назва брэсцкага стадыёна. 14.Аляксандр … – вядомы рускі пісьменнік, дыпламат, літаратурная дзейнасць якога пачалася ў Брэсце, дзе ён праходзіў ваенную службу; у адным з расійскіх часопісаў з'явілася першая яго публікацыя «Пісьмо з Брэст-Літоўска». 16.Асоба, якой даручана апякунства над кім-небудзь. 18.Каштоўная папера. 21.Тадэвуш Андрэй … – нацыянальны герой шэрагу краін, ураджэнец Берасцейшчыны; у часы, калі ён узначальваў паўстанне 1794 года, яго ад'ютантам быў выдатны польскі пісьменнік, гісторык Юльян Нямцэвіч, ураджэнец в.Скокі, што побач з Брэстам. 22.Адзінокі зубр, які адбіўся ад статка; сёлета спаўняецца 610 гадоў, як Белавежская пушча набыла статус запаведнай. 25.У грэчаскай міфалогіі німфа рэк і ручаёў. 26.Брэсцкі … – мірны дагавор паміж Савецкай Расіяй, Германіяй і іншымі краінамі, які быў падпісаны ў Брэст-Літоўску 3 сакавіка 1918 года. 28.Вечназялёная кустовая расліна. 29.«Белая …» – міжнародны тэатральны фестываль, які штогод праводзіцца ў Брэсце. 31.Берасцейская … – акт аб аб'яднанні праваслаўнай і каталіцкай цэркваў, які быў абвешчаны ў Бярэсці ў 1596 годзе. 32.Удзельнік баёў, воін; сярод абаронцаў Брэсцкай крэпасці вызначыліся маёр П.Гаўрылаў і начальнік 9-й пагранзаставы лейтэнант А.Кіжаватаў, якім было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Адказы на крыжаванку

Па гарызанталі: 1.Берестье. 4.Калеснік. 9.Сойм. 10.Двор. 11.Губарэвіч. 15.Ёлка. 16.Агрыпа. 17.Тракт. 19.Замак. 20.Права. 23.Серыя. 24.«Дынама». 27.Апад. 30.Землятрус. 33.Шлем. 34.Баян. 35.Афанасій. 36.Дзяцінец.

Па вертыкалі: 1.Бастыён. 2.Рэйс. 3.Табу. 5.Лілія. 6.Ніва. 7.Карэктар. 8.Чорны. 12.«Буг». 13.«Лакаматыў». 14.Грыбаедаў. 16.Апякун. 18.Купюра. 21.Касцюшка. 22.Адзінец. 25.Наяда. 26.Мір. 28.Верас. 29.Вежа. 31.Унія. 32.Баец.

Лявон ЦЕЛЕШ.

г.Дзяржынск.

ПЕРЕЖИТОЕ

***

ЮРИЙ АЙХЕНВАЛЬД

ТЕАТР В СУМАСШЕДШЕМ ДОМЕ

(Окончание. Начало на 7-й стр.)

Матрац под ним ядовито дымился, а Саша спал... Оказалось, что он, задремав, уронил сигарету...

Комиссия ничего не узнала, а виновника дыма без огня зав. отделением отправила к тяжелым больным в отместку за собственный испуг перед начальством.

К счастью для спектакля, начальница была отходчива, и недели через две по просьбам «артистов» вернула Сашу наверх.

Несколько слов об исполнителях.

Роль Принца-Свинопаса-Первого ткача играл у нас Наполеон, принявший обличие Вити Г. Это чудо случилось в 1951 г. после того, как Виктор попытался зайти в американское посольство, чтобы узнать подробности про американскую жизнь. От посольских ворот он получил поворот на Малую Лубянку. Вскоре нашелся коллега-железнодорожник (Виктор был машинистом электровоза), давший следствию нужный материал. И вот тут-то Виктор открыл следователю свою тайну: он советской власти неподсуден, ибо он – Наполеон, хотя в то же время и Виктор Г., так что документы на это имя у Наполеона совсем не фальшивые. Просто Наполеон стал Виктором в порядке метемпсихоза; обычно люди не знают, кто в них воплощен, но у него особый случай... Спокойно, по-деловому, не переигрывая, он объяснил все это следователю и потребовал занесения сказанного в протокол. Следователю не оставалось ничего, кроме как обратиться к психиатрам. Если бы психиатры, подобно Станиславскому, воскликнули: «Не верим!» – то получил бы Виктор карцер за симуляцию и срок за агитацию. Но он их убедил. Они поверили и констатировали невменяемость. Как он играл в «Голом короле», я совершенно не помню, но должно быть, так же, как свою роль Наполеона в жизни: ровно, спокойно, без пережима. Я его както спросил (наедине, конечно), неужели он и вправду Наполеон.

– А чем я, по-твоему, не великий человек? – ответил он ироническим вопросом. И поскольку я не мог сказать ни «да», ни «нет», мне осталось тогда только промолчать.

Но теперь, когда Виктор Г. стал крупным хозяйственником, заместителем директора большого завода, я, вспоминая его загородный дом, городскую квартиру, красивую и умную жену, очаровательных дочерей, не могу не признать, что у него были все данные для великого человека, просто он реализовал их уместно, вовремя и на деле, а не как Наполеон: сперва Аустерлиц, а потом остров Святой Елены без невменяемости.

Замечателен по-своему был и наш Первый Стражник, который, работая в столярке нашей психтюрьмы, изготовил для спектакля разные декорационные разности: из двух стульев – трон для короля; некое подобие станка для ткачей. По профессии он не был столяром. Он был директором большого московского магазина. В молодости, в 1937 г., Миша начал свой рабочий путь слесарем, и вот тут случилась беда: страшный удар электротока бросил его на пол... Миша, однако, встал, собрался даже работать, но товарищи по цеху, всполошившись по случаю допущенного недосмотра, отправили его отдохнуть домой. Дома Мише вдруг захотелось пойти в Мавзолей, к дедушке Ленину... Он чувствовал себя, как на крыльях, ему все казалось достижимым и простым. Но грубые солдаты не пустили его к родному Ильичу. Он чуть не вырвал у одного из них винтовку; тут его схватили, куда-то увезли, о чем-то спрашивали... А дальше – облака, облака, облака и верхушки деревьев... В 1939 г., через два года, Миша пришел в себя и понял, что находится в психбольнице. Он на диво быстро оправился, во время войны служил в армии, а вот после войны попал впросак: рассказал по пьяной лавочке приятелям всю эту историю. За это его и арестовали: обвинили в попытке террористических действий (он же вырвал у часового винтовку!). Все происходило пятнадцать лет назад, но срока давности по этой статье не было. Психиатрическая подоплека очень быстро выявилась, однако возник новый казус: рассказывал-то Миша всю эту историю в здравом уме и с юмором, нисколько себя не осуждая, т. е. пропагандировал тем самым совершенные действия... Мише грозил десятилетний срок и ссылка, но психиатры как-то спасли его от статьи (бывало с их стороны и такое), и он попал к нам – поседевший, облысевший (он мне показывал свое предарестное фото: кудрявый темноволосый красавец!).

Благодаря Мишиному столярному искусству декорации удалось решить в смелом

конструктивном стиле. Синие и серые халаты хозяйственной обслуги, пожалованные сестрой-хозяйкой, пошли на мантии с золотыми и серебряными наклейками (золотую и серебряную бумагу дали библиотекарши, благорасположенные к нам дамы); рабочие брюки черного цвета подшили, подвязали (но не подкололи: права на булавки мы были лишены), – словом, сладили костюмы обобщенного сказочного времени...

После смерти Сталина самодеятельность в психарне затихла: ушли на волю и Андрей К., и Саша Асаркан.

Но вскоре появился новый контингент: невменяемые убийцы и насильники. В наше отделение попадали только самые спокойные из них, в основном – жертвы патологического опьянения. Один в таком состоянии убил отца, попав ему в висок углом тяжелого чемодана, другой, узнав об измене жены, напился с горя и отрубил изменнице голову топором. Убийцы эти были все больше люди тихие, иногда даже угнетенные содеянным. Они-то и возродили художественную самодеятельность в нашем сумасшедшем доме. Они любили хоровые песни. Регентом у них стал ласковый седобородый старик, хронический пациент психбольниц, попавшийся на изнасиловании малолетней. Спевки происходили в помещении столовой. Какие в их концертах были номера, кроме песен, я не помню. Но когда хор невменяемых убийц и насильников пел «Партия – наш рулевой», – это впечатляло.

Теперь требование аполитичности с программ было снято: и пел, и слушал социально надежный контингент. Самодеятельность сумасшедшего дома органично вошла в контекст общегражданской культуры. Помню еще одну песню, которую вдохновенно и очень громко исполнял хор невменяемых уголовников: «Мы за мир, и песню эту понесем, друзья, по свету...».

После того, как Московская комиссия сняла с меня принудительное лечение в четвертый раз, меня освободили, но не потому, что я совершил преступление будучи невменяемым, а потому, что, как выяснилось, меня вообще не за что было сажать. Со справкой о реабилитации весной 1955 г. я приехал в Москву, а несколько лет спустя переводом «Сирано де Бержерака» Ростана по заказу Театра-студии «Современник» (мои стихи, ходившие в тогдашнем самиздате, ребятам из «Современника» показал Саша Асаркан) началась моя работа в области театра – сперва как переводчика пьес и автора разных стихотворных текстов, потом как театрального рецензента и историка театра.

Этим летом мы с женой, которая после освобождения из ссылки в 1954 г. приезжала ко мне в ЛТПБ на свидание, были в Ленинграде и зашли на Арсенальную посмотреть, что там теперь делается. В одном из окон бывшего «нашего» отделения мелькнула за решеткой мужская фигура в синем. Мы вошли в проходную. Объявления на здании, как и прежде, не было никакого. За стеклянной перегородкой боком к нам сидела толстая женщина в погонах войск МВД. Висело объявление: больше 3-х человек одновременно не пропускается.

Спрашивать мне ни о чем у дамы в погонах не хотелось, мы вышли. Рядом со входом стояла пожилая женщина в белом халате. Вот к ней я подошел и сказал:

– Добрый день. Простите за вопрос, но я знаю, что прежде здесь была знаменитая тюремная психиатрическая больница, здесь сидело много очень известных людей, например, правозащитники Борисов и Фейнберг. Вы не знаете, что здесь сейчас?

– Сейчас здесь завод, – любезно ответила мне женщина в белом халате.

– Я не спрашиваю подробностей, я понимаю, но сейчас здесь не больница, по крайней мере не психиатрическая больница, а что-нибудь другое?

– Что-нибудь другое, – доброжелательно подтвердила собеседница.

Навстречу ей шел молодой паренек в кожаных браслетах с металлом и еще с какими-то признаками рок-н-ролльного «металлиста».

– Привет, ма! – сказал он женщине в белом с таинственного завода.

А мы пошли к Финляндскому вокзалу, где под стеклянным колпаком стоит на рельсах паровоз, привезший некогда тот самый запломбированный вагончик.

Театральность присутствовала по-прежнему и повсюду.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Галоўны рэдактар
Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 29.07.2019 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 22 120 экз. Заказ № 2289.

9 772071 964000 19059